БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 6 (19.382) ● 1986 йил 8 январь, чоршанба ● Баҳоси 3 тийин.

• ЎН ИККИНЧИ БЕШ ЙИЛЛИК МЕҲНАТ МАРОМИ

ЗАФАРЛАРИМИЗ — ПАРТИЯ СЪЕЗДИГА!

Сўз — КПСС XXVII съезди делегатларига

•

ОЛДИНДА БЎЛИШ МАСЪУЛИЯТИ

Коммунист ҳамма соҳада намуна бўлиши лозим. У ишда авангард бўлишга, ибрат кўрсатишга даъват этилган. Бу тинмай изланиш, ички резервларни қидириб топиб, ишга солишни тақозо қилади. Ана шунда умумий ишимиз унумли, ютуқларимиз салмоқли бўлаверади.

Мен оддий бир коммунист, оддий пиллакор сифатида бу масъулиятни яхши ҳис этаман. Мен ҳам, ҳамкасбларим ҳам меҳнатда ўрнак кўрсатиш учун астойдил курашяпмиз. 15 йилдан бери пиллакорлик касбини улуғлаб келаман. Касбимни севаман, унга меҳр қўйганман, унинг сиру асрорини мукаммал эгаллаб олишга бел боғлаганман. Ҳалол, виждонан ишлашга одатланганман.

Хўжалигимизда бир мен эмас, ҳамма коммунистлар шу йўлдан боришяпти. Мардона меҳнат туфайли хўжалигимиз экономикаси юксалиб боряпти. Ўтган йили совхозимиз пиллакорлари катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Давлатга 33,5 тонна «кумуш тола» етказиб берилди. Бу, пландагидан 1,3 тонна кўпдир. Ҳосилнинг асосий қисми юқори сортларга қабул қилинди. Ўн биринчи беш йилликни ҳам муваффақиятли якунладик.

Бригадамиз ўтган йили давлатга 3450 килограмм ўрнига 4836 килограмм «кумуш тола» топширди. 60 қути ипак қуртининг ҳар қутисидан 80,6 килограммдан пилла олдик. Пилладан олинган даромад 42 минг сўмдан ортиб кетди. Беш йилда планга қўшимча 8932 килограмм пилла топширдик.

Бригадамизда 80 нафар пиллакор уюшган. Ҳаммаси тажрибали, ишнинг кўзини билади. Собирахон Рустамова, Турсуной Аҳмадалиева, Тўрақул Умаров, Парихон Сулаймонова, Салимбой Қўйлиев каби коммунист пиллакорларимиз ҳар қути қурт уруғидан 120—130 килограммдан «кумуш тола» олиб, рекорд кўрсаткичларга эришдилар.

Ипак қуртининг ягона озуқаси тут баргидир. У қанча сероб ва тўйимли, таркибида оқсил, витаминлар кўп бўлса, ипак қурти шунча соғлом ўсади, серипак пилла ўрайди. Шунинг учун бригадамиз коммунистлари пиллачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бермоқдалар. Мавжуд 9 гектар тутзорга минерал ва маҳаллий ўғит солиб, уч-тўрт марта суғорамиз.

Ипак қуртини агротехника қоидалари асосида парвариш қиламиз. Вақтида барг соламиз. Тез-тез ғаналаб, қуртхоналарни шамоллатиб турамиз. Қурт боқиладиган хоналарда ҳарорат бирдек бўлиши, намлик нормадан ортмаслиги керак. Пиллакор кези келганда уйқудан кечиши, тунларни бедор ўтказиши лозим. Шундай қилинса ипак қурти касалликка чалинмасдан соғлом ривожланади. Яхши боқилган ипак қурти қисқа муддатда пилла ўрашга киришади.

Биз ҳар йили ипак қуртини шу усулда боқиб, ундан мўл ҳосил оляпмиз. Партия ва ҳукуматимиз эса бизнинг меҳнатимизни муносиб тақдирлаяпти. Мен Халқлар дўстлиги, Меҳнат Қизил Байроқ орденлари билан мукофотландим. Қишлоқ Советининг депутати, совхоз партия комитетининг аъзосиман.

Андижон область партия конференциясида коммунистлар юксак ишонч билдириб, мени КПСС XXVII съездига делегат қилиб сайладилар. Партиямизнинг улкан анжуманида қатнашишни ўзим учун шараф деб биламан.

Бригадамиз коммунистлари ва барча пиллакорлари КПСС XXVII съезди шарафига юксак мажбурият олдилар. 1986 йилда 100 қути ипак қурти боқиш, пландагидан 2 тонна кўп — 8 тонна «кумуш тола» етиштиришга аҳд қилдик. Шу кунларда қурт боқадиган хўжаликларни аниқлаяпмиз. 9 гектар тутзорни ҳар йилдагидек чилла сувига қондириб қўямиз. Апрель ойигача сўкчакларни тайёрлаб, қуртхоналарни ремонтдан чиқарамиз.

Ҳабибахон ИБРОҲИМОВА,
Андижон область Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози пиллачилик бригадаси бошлиғи.

ИНТЕНСИВЛАШТИРИШ ЙЎЛИДАН

Ўзбекистон ССР меҳнаткашларининг 1986 йилги СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИ

Ўзбекистон меҳнаткашлари КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель ва октябрь Пленумлари ишлаб чиққан ҳамда мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштиришга қаратилган йўлни амалда рўёбга чиқаришга ўз ҳиссаларини қўшишга интилиб, 1986 йил учун қуйидаги мажбуриятларни қабул қилдилар.

Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш ва такомиллаштириш, интизом ва тартибни мустаҳкамлаш йўли билан халқ хўжалигида меҳнат унумдорлиги пландан ташқари 1 процент оширилишига ва маҳсулот таннархи 0,5 процент арзонлаштирилишига эришилади. Ёқилғи, энергия, хом ашё ва материалларга бўлган эҳтиёж ўсишининг 70 процентга қадари уларни тежаш ҳисобига таъминланади. Маҳаллий хом ашё ва ишлаб чиқариш чиқитларидан 535 миллион сўмлик буюм тайёрланади.

Партия съезди очиладиган кунгача қўшимча равишда 18 миллион сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарилади, кўкламги дала ишларига тайёргарлик ниҳоясига етказилади.

Саноатда маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган топшириқлар 0,6 процент ошириб бажарилади. Қўшимча 7 минг тонна нефть, 40 миллион кубометр газ қазиб чиқарилади, 13 минг тонна минерал ўғит, 3 минг тонна пўлат, 100 та трактор ишлаб чиқарилади. Пахтанинг сифатини яхшилаш ва тола чиқишини кўпайтириш ҳисобига пландан ташқари 10 минг тонна тола олинади. Шартнома мажбуриятларининг тўла бажарилишига эришилади.

110 цех, участка ва ишлаб чиқариш комплекс механизациялаштирилади ва автоматлаштирилади. 130 та поток ва автомат линия, 76 та роботлаштирилган комплекс ишга туширилади. Тор қатор ораларида ишлайдиган кучли тракторларнинг дастлабки саноат туркуми тайёрланади, модернизациялаштирилган пахта териш машинасини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилади.

Капитал маблағлар самарадорлиги оширилади. Чирчиқдаги «Электрохимпром» бирлашмасида, Шўртан газ конида ва Муборак газни қайта ишлаш заводида, Олмалиқ шаҳридаги кон-металлургия комбинати ва химия заводида, Бухоро тўқимачилик комбинатида қувватлар муддатидан илгари ишга туширилади. Корхоналар планда белгиланган муддатлардан илдамроқ реконструкция қилинади. Ерларни мелиорациялаш ва суғориш системаларини реконструкция қилиш ишларининг бажарилиши таъминланади.

РСФСРнинг Ноқоратупроқ зонасида, БАМда ва Ғарбий Сибирь нефть-газ комплекси районларида 51 минг квадрат метр ва зилзиладан шикастланган Қайроққум шаҳрида 20 минг квадрат метр уй-жой барпо этилади, Тюмень областида 50 километрли автомобиль йўли барвақт фойдаланишга топширилади.

Транспорт ва алоқа иши такомиллаштирилади. Пландан ташқари 2,6 миллион тонна юк ташиб берилади. Юк ташиш ҳажмининг жами ўсиши меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланади. Аҳолига транспорт хизмати яхшиланади. Планга қўшимча равишда 4 мингта телефон номери ўрнатилади.

Агросаноат комплекси ишининг самарадорлиги оширилади ва қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти ҳажми 7,1 процент кўпайтирилади. 5 миллион 730 минг тонна пахта, шу жумладан 465 минг тонна ингичка толали пахта етиштирилади, ҳосилнинг камида 60 проценти машиналарда териб олинади. Давлатга бир миллион тонна дон, 1875 минг тонна сабзавот, 610 минг тонна узум, 340 минг тонна ҳўл мева, 655 минг тонна қовун-тарвуз, 168 минг тонна картошка, 870 минг тонна сут, 330 минг тонна мол ва парранда гўшти, 32 минг тонна пилла, 1,2 миллиард дона тухум сотилади.

Мамлакатнинг саноат марказларига 875 минг тонна сабзавот-полиз маҳсулотлари, 205 минг тонна ҳўл мева ва узум, 25 минг тонна қоқи етказиб берилади. Вино ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган узум 40 минг тонна камайтирилади ва у аҳолига сотиш, майиз ва шарбат тайёрлаш учун юборилади. Ёрдамчи хўжаликларда гўшт ва сут етиштириш 20 процент кўпайтирилади.

Халқ фаровонлигини юксалтиришга оид тадбирлар амалга оширилади.

Умумий саҳни камида 6900 минг квадрат метр уй-жой, 35,9 минг ўринли мактабгача тарбия болалар муассасалари, 137 минг ўринли мактаблар барпо этилади. 4,2 минг ўринли касалхоналар, ҳар сменада 8,2 минг беморни қабул қила оладиган поликлиникалар ишга туширилади. Соғлом турмуш ва дам олишни қарор топтириш учун кураш кучайтирилади.

Товарлар ва хизматларга оид комплекс программани амалга ошириб, халқ истеъмоли молларининг хиллари кўпайтирилади ва чакана нархларда планга қўшимча равишда 60 миллион сўмлик шундай моллар ишлаб чиқарилади. Қўшимча 640 минг квадрат метр ип газлама ва шойи газлама тўқиб чиқарилади, 100 минг дона ички ва устки трикотаж тайёрланади. «Н» (янгилик) индекси қўйилган ва жуда модали буюмлар ишлаб чиқариш 20 процентга етказилади. Аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатиш яхшиланади. 59 минг квадрат метрли магазинлар, 66 минг ўринли умумий овқатланиш корхоналари ишга туширилади.

Республика меҳнаткашлари КПСС XXVII съездини юксак муваффақиятлар билан нишонлашга азму қарор қилганлар ва ўн иккинчи беш йиллик бошланғич йили планлари ҳамда социалистик мажбуриятларини бажариш учун бутун кучимизни сарфлаймиз, деб партия ленинчи Марказий Комитетига ваъда берадилар.

Социалистик мажбуриятлар республиканинг меҳнат коллективларида муҳокама этилиб, қабул қилинган.

Бугунги сонда:

1-БЕТ:

● «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик» йигирма учинчи ўн кунлиги давом этмоқда. Республикамизнинг меҳнат коллективлари зарбдорларча ишлаб, план ва топшириқларни ошириб бажариш учун курашмоқда.

2-БЕТ:

● КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Устави, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари — умумхалқ муҳокамасида.

3-БЕТ:

● «Тошкент трактор заводи» бирлашмаси ва Тошкентдаги 210-ўрта мактаб коллективларининг мактаб ислоҳотини амалга ошириш тажрибасидан.

4-БЕТ:

● Эл дастурхонига ноз-неъматлар.

● Мактуб йўлга чорлади.

— ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИЛҒОРЛАРИ МИНБАРИ —

ДЕҲҚОН БАХТИНИ ЎЙЛАБ

СССР Олий Совети сессиясида қабул қилинган қонунлар ва қарорларни ҳамма қизғин маъқуллаб кутиб олганлиги бежиз эмас. Бу ҳужжатлар инсон бахт-саодати тўғрисида оталарча ғамхўрлик руҳи билан суғорилган.

Асосий йўналишлар лойиҳаси тўғрисида ҳам шуни айтиш мумкин. Ўн иккинчи беш йиллик ва 2000 йилгача бўлган даврда мамлакатимиз экономикасининг равнақ йўли, совет кишилари турмуш даражасини юксалтириш истиқболлари лойиҳада аниқ акс эттирилган. Агросаноат комплексини жадал ривожлантириш негизида халқ фаровонлигини янада ошириш кўзда тутилади. **«Колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ўртача ойлик ҳақ 18—20 процент оширилиши таъминлансин, унинг ошиши қишлоқ хўжалик маҳсулотининг кўпайтирилиши, сифати ва ишлаб чиқариш самарадорлиги билан боғлаб олиб борилсин»** деган сатрлар сўзимизнинг далили бўла олади.

Дарҳақиқат, маҳсулот миқдори ва сифати-моддий манфаатдорликнинг асосий омилидир. Колхозимизни мисолга олайлик. Пахта етиштириш бўйича беш йиллик план ошириб бажарилди, планга қўшимча равишда 1100 тонна пахта тайёрланди. Умумий ҳосилда биринчи сорт хом ашёнинг салмоғи ошди. Натижада колхозчининг ўртача ойлик маоши беш йилликнинг бошидаги 150 сўмдан ҳозир 170 сўмга етди. О. Жуманиёзов раҳбарлик қилаётган бизнинг бригадамизда, шунингдек, Й. Султонов, У. Нақиев, М. Матжонов бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик ва сифат кўрсаткичи юқори бўлганлиги учун ҳам даромад ҳамда киши-кунининг қиммати анча ошди.

Колхозимиз деҳқонлари 4120 тонна дон, 3300 тонна қовун-тарвуз, 2380 тонна сабзавот етиштириб, ўтган беш йиллик планни ортиғи билан адо этдилар. 454 тонна ўрнига 483 тонна гўшт тайёрланди, сут ва тухум етиштириш кўпайди. Маҳсулотлар ҳажми ошганлиги ва сифати яхшиланганлиги туфайли планга қўшимча бир миллион сўмга яқин даромад олинди.

Экономика ривожлангани сари колхозчиларнинг моддий ва маданий фаровонлиги ошиб бормоқда. Бош план асосида обод посёлкалар бунёд этилган, мактаблар, мактабгача тарбия муассасалари, маданий-маиший, савдо, медицина хизмати шохобчалари қурилиши авж олдирилмоқда. Марказий посёлкани газлаштириш, 140 ўринли болалар боғчаси қурилиши юзасидан сайловчилар томонидан менга берилган наказ бажарилганлигини айтиб ўтишим керак. Бу фақат менинг хизматим эмас, албатта. Коллективнинг меҳнати билан моддий замин яратилгани учун ҳам яхши ниятлар рўёбга чиқмоқда.

Талайгина резервлар ишга солинмаганлигини, илдам суръатлар билан олға бориш, етилган масалаларни омилкорлик билан ҳал этиш кераклигини тушуниб турибмиз. Қишлоқларни шаҳар типида қайта қуриш, хуторларни батамом тугатиш, коммунал-маиший хизмат тармоқлари, соғломлаштириш ва спорт иншоотлари қурилишини жадаллаштиришни давр тақозо этмоқда. Шу муносабат билан ўз мулоҳазамни илгари сурмоқчиман.

Асосий йўналишларнинг ўнинчи бобида социал ривожланиш, халқ турмуш даражасини ошириш соҳасидаги вазифалар баён этилган. Шу бобнинг 21-абзацида **«Қишлоқ жойларда уй-жой қурилишини кўпайтириш тадбирлари амалга оширилсин»** деган сатрлардан кейин қуйидаги жумлани қўшиш мақсадга мувофиқдир: **«Қишлоқларда хуторларни тўла-тўкис тугатиш ва замонавий типда обод посёлкалар бунёд этиш таъминлансин».** Бизнингча, бу вазифани узил-кесил ҳал этиш вақти келди.

Ровия РАМАТОВА,
Шовот районидаги «Ленинград» колхози аъзоси, СССР Олий Совети депутати.

ВАҚТ ВА ИМКОНИЯТ

Бирлашмамиз ўн биринчи беш йиллик маҳсулот реализация қилиш планини ўтган йил 22 октябрдаёқ бажарди. Якунловчи йил топшириғи эса муддатидан уч кун аввал — 28 декабрда адо этилди. Белгиланган 32 миллион 385 минг ўрнига 32 миллион 618 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Янги йилнинг 1 январигача пландан ташқари 400 минг сўмлик маҳсулотга бирлашма тамғаси босилди.

Мен меҳнат қилаётган экспериментал цех аъзолари асосан ётоқ мебели ишлаб чиқариш билан шуғулланади. Биринчи галда-маҳсулот сифати халқимиз юксак дидига жавоб берадиган бежирим, ранг-баранг бўлишига эришиш диққат марказимизда туради. Иложи борича вақтдан тежашга, мавжуд имкониятлардан тўлароқ фойдаланишга ҳаракат қиляпмиз. Бунда цехимиздаги кўпгина ишларнинг механизация зиммасига юклангани ҳам катта роль ўйнади, албатта.

Менинг ўзим «ШЛПС» маркали силлиқлаш станогида ишлайман. Кунлик нормамни мунтазам 140-150 процентдан бажариб келмоқдаман. Ўтган йили камтарин меҳнатим эвазига СССР Давлат мукофоти лауреати бўлдим. Буни бутун цехимиз ва корхонамиз фаолиятига берилган баҳо, деб тушунаман. Айни пайтда юксак мукофотдан руҳланиб, 1987 йил ҳисобига ишляпман. Ўн биринчи беш йиллик топшириқларимни эса 1983 йилнинг биринчи ярмидаёқ бажариб қўйганман.

Вақт ва имконият! Кундалик меҳнат фаолиятимизни шу икки омилсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Съездлар йилида ана шулардан оқилона фойдаланган ишчига ютуқлар ҳамроҳ бўлишига шубҳа йўқ.

Корхонамиз коллективи жонажон партиямизнинг съездолди ҳужжатларини баланд руҳ билан кутиб олди. Ўн иккинчи беш йиллик юзасидан партиямиз белгилаб бераётган улуғвор режаларни муваффақиятли бажариш учун вақт резервидан ва бошқа имкониятлардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш тадбирларини кўраверамиз. КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди шарафига қабул қилган юксак социалистик мажбуриятларимизни барвақт адо этиш учун социалистик мусобақани авж олдирамиз.

Мавлуда МИРАЗИЗОВА,
Тошкент «Мебель» ишлаб чиқариш бирлашмаси пардозловчиси, СССР Давлат мукофоти лауреати.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленуми қарорларини амалга оширамиз

ИЛҒОРЛИККА ИНТИЛИБ

Совхозимиз илгари райондаги қолоқ хўжаликлар қаторига тушиб қолган, бир неча йилдирки, кўп соҳалар бўйича планни муттасил бажармасдан келарди. Пахта, сабзавот, дон ва чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайиш ўрнига камайиб кетганди. Бунинг сабаби, хўжаликда тартиб-интизом издан чиқа бошлаган, ҳисоб-китоб ишлари ўз ҳолига ташлаб қўйилган, кўзбўямачилик томир ёя бошлаган эди.

Совхоз маъмурияти ва партия комитети ўтган йил бошиданоқ ишни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми кўрсатмалари асосида ташкил этишга интилди. Биринчи навбатда ҳамма соҳада тартиб-интизом мустаҳкамланди. Мавжуд ишчи кучлари ва техника таъминоти чуқур ўрганиб чиқилди. Техникага эгасизлик тугатилди. Ортиқча штатларни қисқартириш эвазига бевосита ишлаб чиқаришга 100 дан ортиқ киши ўтказилди.

Деҳқончилик маданиятини оширишга эътибор кучайтирилди. Совхоз экин майдонлари кичиклигидан комплекс-техникани жорий этиш мушкул бўлиб келарди. Шунинг учун дала ўртасидаги ортиқча дов-дарахтлар чиқариб ташланди. Кераксиз йўллар, ариқ-зовурлар ерга қўшилди. Сув таъминотидаги танқисликни (у талаб даражасида 30 процентга ҳам етмасди) тугатиш ниятида Моён ариғи бетонлаштирилди. Сувни баландликка кўтариб узатувчи насос станцияси ишга солинди. Янгидан 7 та қудуқ қазилиб, суғориш группа усулида (калта ўқариқлар орқали) ташкил этилди.

Ерга бўлган бундай муносабат ўз самарасини берди. Пахта плани 114 процент адо этилди. Ҳосилнинг 80 проценти биринчи сортларга сотилди. Мавжуд 1527 гектар ернинг ҳар гектаридан бултургидан 7 центнер кўп ёки 34 центнердан ҳосил олинди. Маҳмуджон Азизов, Умрзоқ Холхўжаев, Каримжон Мадалиев ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 38—40 центнерга етди. Ортиқча сарф-харажатларнинг йўли тўсилиб, пахта етиштириш таннархи арзонлаштирилди, ёки олдинги йилга нисбатан 11 сўмга камайди. Фақат сорт ҳисобига 500 минг сўмдан ортиқ маблағ хўжалик хазинасига қўшилди.

Хўжалигимизнинг пахтачилик билан бирга боғдорчиликка ҳам ихтисослашгани ўзини оқламоқда. Ўтган йили биринчи марта давлатга 1100 тонна сабзавот, 800 тонна картошка етказиб бердик. Бундан ташқари 700 тонна узум, 59 тонна пилла тайёрланди. Шунингдек, мева етиштириш икки баравар — 370 тоннага кўпайди.

Ишлаб чиқаришни ривожлантиришда меҳнатни ташкил этишнинг прогрессив формаси — бригада пудрати муҳим аҳамиятга эга бўлмоқда. 1985 йилда боғлар ва токзорларда 170 та оилавий звено ишлади. Пудратчилар айниқса пахтачиликда яхши фаолият кўрсатдилар.

Навбатдаги режаларимиз катта. Ўн иккинчи беш йилликнинг дастлабки йилиданоқ алмашлаб экишни тўла тиклаймиз. Пахта етиштириш камайтирилмаган ҳолда картошка майдонлари 230 гектарга, пиёз 55 гектарга кенгайтирилади. 1990 йилга бориб, узум ва сабзавот етиштиришни 2 минг тоннага, мева етиштиришни 1,5 тоннага етказишни мўлжаллаяпмиз. Бунинг учун, энг аввало, Ғовазон занг массивидан 500 гектар ерни ўзлаштириб, қишлоқ хўжалик оборотига киритишни мўлжаллаб турибмиз.

Лекин бу борада шуни айтиш keракки, ана шу майдонларни ўзлаштириш колхозлараро область кенгаши совети зиммасига юклатилган. Аммо кенгаш ва агросаноат бирлашмаси бу соҳада негадир ҳозирча сусткашлик қиляпти. Агар келгусида ҳам иш шу зайлда давом этса мўлжалланган планларимиз бажарилмай қолади. Қолаверса, биринчи бўлимимизда сув тақчил. Ҳолбуки, Қорабоғ сув омборига қараб 1 километр қувур ётқизилса, бу муаммони ҳам ҳал этиш мумкин. Бу масалаларда бизга тегишли ташкилотлар ёрдам кўрсатишларини илтимос қилардик.

Барча совет кишилари қатори совхозимиз меҳнаткашлари ҳам СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986-1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасини чуқур ўқиб-ўрганмоқдалар. Бу тарихий ҳужжат бошдан охиригача совет кишилари тўғрисида ғамхўрлик туйғулари билан суғорилган. Биз унинг VI бўлимининг қишлоқ хўжалигига оид пункти — учинчи абзаци охирига **«экинларни суғоришда маҳаллий ресурслардан кўпроқ фойдаланиш чораси кўрилсин»** деб қўшиб қўйилишини таклиф қиламиз.

С. ТЎЙЧИБОЕВ,
Янгиқўрғон районидаги Киров номли совхоз директори.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

• ПАРТИЯНИНГ СЪЕЗДОЛДИ ҲУЖЖАТЛАРИНИ МУҲОКАМА ҚИЛАМИЗ

УНУМДОРЛИК — БОШ МАСАЛА

ҚИММАТЛИ ХОМ АШЁ

Одатда шафтоли ейилади-ю, данаги ташланади. Негаки у аччиқ, истеъмолга ярамайди. Шу сабабли бу ҳақда ўйлаб ҳам ўтирмаймиз.

Бироқ эндиликда фан данакнинг ноёб ва қимматли хусусиятларини аниқлади, уни ташлаб юбориш номақбул, у озиқ-овқат саноати учун қимматли хом ашё эканлигини исботлади.

Демак, шафтоли данаги ҳам... энг яхши озиқ. Уни ташлаб юбориш нотўғри.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасида бу жиҳатдан ғоят характерли жумлалар бор:

— «Иқтисод режими кучайтирилсин, — дейилади Асосий йўналишлар лойиҳасида. — Ҳамма турдаги ресурсларни оқилона ва тежаб-тергаб сарфлашга, уларнинг нобуд бўлишини камайтиришга сабот билан эришилсин, ресурсларни тежайдиган ва чиқитсиз технологияларга ўтиш жадал амалга оширилсин. Ишлаб чиқаришнинг иккиламчи ресурслари ва чиқитларидан фойдаланиш анча яхшилансин, уларни қайта ишлайдиган ишлаб чиқариш қувватлари ривожлантирилсин, иккиламчи хом ашёни тўплашни, шу жумладан аҳолидан тўплашни ташкил этиш яхшилансин, тайёрлов ташкилотларининг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин».

Бу сатрлар қўқонлик ёғмойчиларга, айниқса, ёқиб тушди. Негаки, бу ҳақда ҳамма: оддий ишчи ҳам, мутахассислар ва раҳбарлар ҳам кўпдан буён ўйлаб юришарди. Айни улар тилининг учида турган гап топилди. Муаммо ҳал этилишига ниҳоят кенг ва равон йўл очилгандек бўлди.

Гап шундаки, мамлакат миқёсидаги йирик комбинатнинг йил давомида бир маромда ишлаши учун хом ашёнинг баъзи хиллари етишмай қолади. Ҳатто консерва корхоналари юборадиган ўрик, шафтоли ва узум данаклари ҳам озлик қилади. Ана шу «кемтик»ни шафтоли данаги билан ҳам бемалол тўлдириш мумкин экан. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, бу ишнинг афзаллик томонлари ҳам анчагина.

Шифокорларнинг шаҳодат қилишларича, шафтоли данаги мағзидан олинган ёғнинг ажойиб хусусиятлари бор. Данак ёғи доришуносликда ҳатто жаҳон миқёсида ҳам ноёб ҳисобланар экан. Биз шунинг учун ҳам мамлакатимиздаги кўп илмий ташкилотлар, хусусан, Москва, Ленинград, Ростов, Краснодар, Харьков, Олмаота, Тошкент шаҳарларидаги турли илмий-тадқиқот институтлари олимлари ва мутахассислари билан ҳамкорлик ишларини кенг йўлга қўймоқдамиз. Медицина соҳасидаги олимлар комбинатимизда ишлаб чиқарилаётган шафтоли данагидан олинган ёғга катта баҳо бердиларки, бу ишимизда янги босқични дадил бошлашга жиддий туртки бўлди. Москвалик мутахассислар шафтолидан олинган ёғ жаҳонга машҳур облепиха ёғига қараганда ўн баравар афзал эканлигини исботлаб бердилар. Демак у шифобахшлик хусусияти жиҳатидан мўмиёдан қолишмас экан.

Шафтоли мағзи дори-дармон тайёрлашда зарур хом ашё эканлигини маҳаллий доришунослар аллақачон аниқлаганлар. Шафтоли данагидан олинган ёғ астма (бўғма), қон босими юқори беморларга, бурун, томоқ, қулоқ, ошқозон, ичак касалликларига яхши даво бўларкан.

Булар яхши. Аммо, саноат йўли билан қайта ишлашга диёримизда шафтоли данаги ресурслари борми? Кейинчалик ҳам ишлаб чиқариш талабларига мувофиқ етарли миқдорда топиладими? Ҳа, албатта. Етарли миқдорда топилади. Топиладигина эмас, балки уни яқин йиллар ичида беқиёс кўпайтириб юбориш ҳам мумкин.

1977 йилда мамлакатимизда биринчи марта комбинатимизда данакдан ёғ ажратиб оладиган завод қурилиб ишга туширилди. Негаки, Ўрта Осиё республикаларида данакли мевалар жуда кўп. Бироқ ҳали-ҳозиргача ҳам ана шу мўл, битмас-туганмас бойликдан фойдаланиш яхши йўлга қўйилмаган. Корхонамизда данакка бўлган талаб ва эҳтиёж ниҳоятда тез ва кескин ўсиб бораётган айни вақтда уни йиғиштириш, топшириш, тайёрлашга кам эътибор бериляпти. Тўғрироғи, шафтоли данаги ташлаб юборилябти. Уни йиғиш, хом ашё сифатида топшириш ташкил этилмаган. Шу сабабли ҳам ҳозирги кунда заводимиз хом ашё йўқлигидан тўхтаб қоляпти.

Шафтоли данагининг корхонамиз учун нечоғлик зарур эканлигини, унинг иқтисодий жиҳатларини, хомаки бўлса-да, бир ҳисоблаб кўрайлик-а. Биргина Қўқон шаҳрида 40 мингга яқин хонадон бор. Ҳар бир оила йилига камида 10—15 килограмм шафтоли истеъмол қилади, дейлик. Бу — ўртача 5—6 килограмм данак, демакдир. Булар ташлаб юборилмай, завод ёки қабул пунктига топширилса, 200 тонна хом ашё жамғарилади. Ундан эса 12 тонна ёғ чиқади. Бу ўз навбатида 96 минг сўм демакдир. Данак пўчоғи яхшигина чорва озуқаси бўлиб, у ҳам даромад келтиради.

Бу ҳисоб-китоб область ва республика миқёсида татбиқ этилганда, фойда салмоғи яна ҳам баланд бўлиши турган гап.

Хўш, шафтоли данагини хонадонлардан ташқари яна қаерлардан тўплаш мумкин? Аслида бундай жойлар жуда кўп. Уни ҳамма жойда йиғиш мумкин. Масалан, шафтолизор боғлар, умумий овқатланиш корхоналари, болалар муассасалари, дала шийпонлари, шифохоналар, санаторий, дам олиш уйлари, бозорларда данак йиғишни йўлга қўйиш мумкин. Хуллас, республикамизда шафтоли истеъмол этилмайдиган жойнинг ўзи йўқ. Пишиқчилик мавсумининг ўзида янаги мавсумга бемалол етадиган хом ашёни жамғариб олса бўлади.

Бу ишда эса ҳамма, яъни оила аъзолари, ишчи, колхозчи, боғбон, фаррош, ошпаз ва бошқа касб эгаларидан фойдаланиш мумкин.

Шунингдек, олхўри, гилос, ўрик данаклари, узум уруғи ҳам корхонамиз учун зарур хом ашёдир.

Хуллас, комбинатимизнинг келажаги порлоқ. У янги-янги хом ашёни қайта ишлаш ҳисобига СССР Озиқ-овқат программаси ҳал этилишига ўзининг салмоқли ҳиссасини кўпайтириб бораверади. Бутун мамлакатда халқ хўжалигини иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг навбатдаги беш йиллик ва ўн беш йилга мўлжалланган истиқбол режалари лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси қизғин давом этаётган шу кунларда корхонамиз ишчи ва хизматчилари яна ҳам улуғвор мақсадларни кўзламоқдалар. Асосий йўналишлар лойиҳасидан илҳомланиб, яқин ва узоқ йилларга мўлжалланган ишларни белгиламоқдалар.

Биз ғоят катта, янги-янги ишларга қўл урар эканмиз, уларни ишлаб чиқариш потенциалидан интенсив фойдаланмай, цехларни янги техника билан қуроллантирмай, шу мақсадларда фан-техника ютуқларини жорий этмай, ташкилий ва бошқарув структураларини такомиллаштирмай туриб муваффақиятли бажариб бўлмаслигини ҳам чуқур ҳис этмоқдамиз.

Асосий йўналишлар лойиҳасининг олтинчи бобида бевосита бизга қарата баён этилган вазифаларни бажаришга коллективимиз зўр илҳом ва ғоят кўтаринки руҳда киришаётганини алоҳида мамнуният билан айтишни истайман. Негаки, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга мўлжалланган комбинатимизда олдин асосан пахта ёғи ишлаб чиқарилларди. Кейинчалик эса илмий муассасалар ва ташкилотлар билан мустаҳкам ҳамкорликни йўлга қўйиб, ишлаб чиқариш ҳажми, кўламини кенгайтириб боряпмиз. Натижада маҳсулотларимиз хиллари кўпайди. Олимлар билан ижодий ҳамкорлик кўп соҳага ижобий таъсир кўрсатди. **Автоматлашган технологиянинг жорий этилиши билан чиқиндисиз маҳсулотлар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.**

Ана шу ишларда ҳамма қатнашмоқда. Техника тараққиёти соҳасидаги унумли ишлари учун кўпгина ишчи ва хизматчилар ихтирочи ва рационализаторлик гувоҳномалари ҳамда патентларга эга бўлдилар. Хуллас, кейинги йигирма йилга яқин вақт ичида корхонамиз қиёфаси таниб бўлмас даражада ўзгарди. Ана шу ўзгаришларда данакли хом ашёдан фойдаланиш етакчи ўринлардан бирига чиқди. Шу сабабли ҳозир ҳатто Ўрта Осиё республикалари, Озарбайжон ССРдан олинаётган данаклар ва узум уруғлари ҳам етарли бўлмаяпти. Бу иш зарур системага солинмаганидан, ҳамма маҳсулотни бор-йўғи 3—4 ойда қайта ишлаб бўламизда, кейин хом ашё йўқлигидан бекор ўтиришга тўғри келмоқда.

Шунинг учун ҳам ана шу муаммони ҳал этишга астойдил киришганмиз. Бу борада бизга республика Госплани ва Госснаби ёрдам беради деган умиддамиз.

Ю. ЁҚУБОВ,
Меҳнат Қизил Байроқ орденли Қўқон ёғ-мой комбинати директори, техника фанлари кандидати.

КОММУНИСТЛАР ТАКЛИФ ҚИЛАДИЛАР

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасининг тўртинчи қисмида «Партияга мансублик ҳеч қандай имтиёзлар бермайди...» деб бошланган абзацдаги «Ҳар бир коммунист меҳнатда ва хулқ-атворда, ижтимоий ва шахсий ҳаётда намуна бўлиши зарур» сўзларидан кейин **«У оилада тарбияланаётганларнинг маънавий камолоти учун ҳам бутун масъулиятни ўз зиммасига олади»** жумласини киритишни таклиф қиламан. Менимча, бу сўзлар социалистик турмуш тарзининг янада жозибадор бўлиши, маънавий покликнинг чуқур қарор топтирилиши учун хизмат қилади.

И. ҲАСАНОВ,
Қизилтепа район партия комитети ходими.

* * *

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасининг иккинчи қисм тўртинчи бўлимидаги «КПСС давлат аппаратининг...» деб бошланган абзацнинг «ошна-оғайнигарчилик» сўзларидан сўнг **«ичкиликбозлик ва алкоголизм ҳамда порахўрлик каби жамиятимизга ёт иллатларни»** жумласи киритилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Х. МАҲМУДОВ,
1955 йилдан КПСС аъзоси, Қашқадарё область, Деҳқонобод райони.

* * *

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасининг иккинчи қисм «Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш — ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг асосий воситаси» бўлимида маҳсулот сифатини яхшилашга катта аҳамият берилиб, шундай дейилган: «Унинг сифатини ошириш — мамлакатнинг зарур буюмларга бўлган эҳтиёжини ва аҳолининг хилма-хил товарларга ошиб бораётган талабини янада тўлароқ қондиришнинг ишончли йўлидир. Сифатнинг пастлиги, брак — бу моддий ресурсларни ва халқ меҳнатини исроф қилишдир».

Менимча, жамиятимизда брак маҳсулот ишлаб чиқаришга йўл қўйилмаслиги ва умуман, брак тушунчаси бўлмаслиги керак. Шунинг учун юқоридаги жумладан сўнг **«Брак тушунчасининг ҳаётдан бутунлай йўқотилишига эришилади»** сўзларини киритишни таклиф қиламан.

К. АВЕЗИМБЕТОВ,
КПСС аъзоси, қурувчи-инженер, Қорақалпоғистон АССР, Беруний райони.

* * *

КПСС аъзосини партия сафидан чиқариш масаласи кўрилаётганда ҳар бир коммунист юксак принципиаллик намунасини кўрсатиши лозим. Шуни эътиборга олиб, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави лойиҳасининг кириш қисм 10-бандидаги «Коммунистни партиядан чиқариш масаласи бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилишида ҳал қилинади» деган жумладан сўнг **«ёпиқ (яширин) овоз бериш йўли билан»** сўзларини киритишни таклиф қиламан.

Яна бир мулоҳаза: айрим раҳбар ходимлар ўзлари ҳисобда турган партия ташкилотига расмиятчилик учунгина, номига ҳисобот бериш ҳоллари содир бўляпти. Бундай кишилар устидан бошланғич партия ташкилотининг назоратини кучайтириш мақсадида лойиҳанинг 50-банди «Ж» пунктидаги «...чоралар кўради» сўзларидан кейин **«Номенклатурасига қараб раҳбарнинг меҳнат ва жамият қонунларига риоя қилиши юзасидан юқори партия ташкилотларига шахсий делосига тикиб қўйиш учун йилига бир марта характеристика юбориб туради»** деган жумла киритилса, айни муддао бўларди.

Э. СОДИҚОВ,
А. НОСИРОВ,
КПСС аъзолари, Бўз райони.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЯНГИЛАНМОҚДА

«Ахангаранцемент» ишлаб чиқариш бирлашмаси тўртинчи технологик линиясини реконструкция қилишнинг ҳал қилувчи, муҳим даври бошланди. Янги технология жорий этилиши билан корхонада ишлаб чиқариш ҳажми ва меҳнат унумдорлиги бирмунча ошади. Шу туфайли йилига 209,6 минг тонна қўшимча цемент ишлаб чиқариш имкониятига эга бўлинади. Айни пайтда ҳар тонна цемент ишлаб чиқаришга сарфланадиган маблағ 65 тийин, шартли ёқилғи сарфи ҳам бирмунча камаяди.

Бунёдкорлар реконструкция ишини КПСС XXVII съезди очиладиган кунгача тамомлаш учун мусобақани тобора қизитмоқдалар.

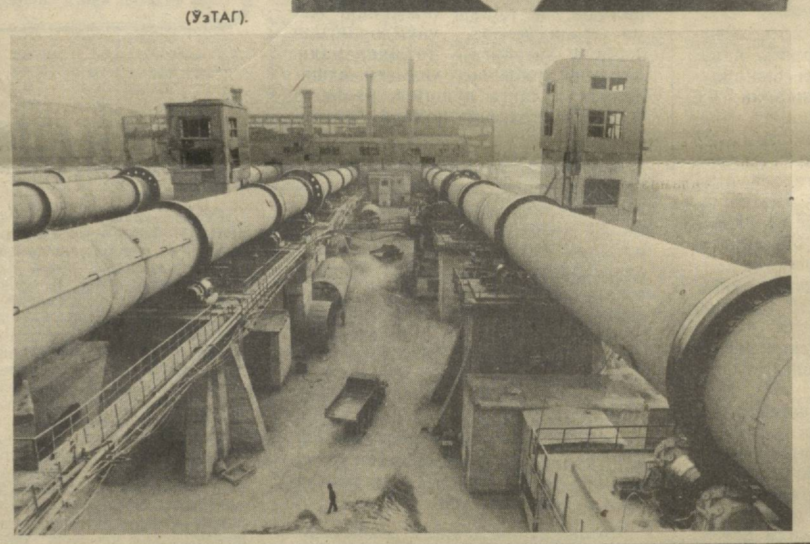

Суратларда: реконструкция қилинаётган участкалардан бири, 93-трестнинг монтажчилар бригадаси бошлиғи Владимир Рогожин (чапда) ва бирлашма ишлаб чиқариш-техника бўлими бошлиғи Валерий Бородин.

Ф. Қурбонбоев фотоси

(ЎзТАГ).

• ЁЗУВЧИ МИНБАРИ

ҲАЁТНИНГ ЎЗИДЕК

Партиямиз олис манзилларни кўзлаб мўлжалланган режаларни халқ муҳокамасига ташлади. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан КПСС Устави, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳаларида ҳаётнинг ўзидек ҳаётий масалалар аниқ-равшан кўрсатиб берилди. Бу уч муҳим ҳужжатни ўқиганда жонажон партиямиз ҳаётимизнинг ҳамма жабҳаларини нақадар зийраклик, донолик билан ҳисобга олганига яна бир марта қойил қоласан киши. Зеро, тараққиётни янада тезлаштириш зарурлигини турмушнинг ўзи кўрсатяпти.

Программа лойиҳасида «Қишлоқ хўжалигини индустрия негизига кўчиришни тугаллаш, ҳамма ерда хўжалик юритишнинг илмий системаларини, интенсив технологияни жорий этиш... қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг барқарорлигини таъминлаш, унинг ноқулай иқлим шароитларига қарамлигини камайтириш... лозим бўлади» дейилган. Асосий йўналишлар лойиҳасида эса бу масала янаям конкретлаштирилган. «Ягона агросаноат комплексида қишлоқ хўжалигини саноатдаги тегишли тармоқлар билан, қишлоқ хўжалик фанининг эса ишлаб чиқариш билан интеграциялашуви кучайтирилсин...»

Бундан йигирма-ўттиз йил бурун қишлоқ деганда биз сув бўйидаги чархпалакларни, тупроқ кўчаларни тушунар эдик. Ҳозирги қишлоқ моторлар овози, насос станцияларининг гулдуроси, каналлар манзараси билан тўлиқ. Ҳозирги деҳқон техникани аъло даражада билади. Лекин Ўзбекистоннинг энг асосий вазифаси — пахта етиштиришда, айниқса, ҳосилни йиғиб олишда ҳал этилиши шарт бўлган муаммолар барибир кун тартибида турибди. Пахтани ҳашарчиларсиз териб олиш ҳозир ҳам қийин бўляпти.

Пискент районида кўрак терувчи машинанинг ишини кузатдик. Тўғри, машина кўракни теради. Аммо терганидан кўра кўпроғини мажақлаб ерга сочиб кетади. Механизатор йигит хуноб бўлиб қўл силтади.

— Бундан кўра ҳашарчилар қўлда тергани яхши.

Машинани ихтиро қилган одамларга шу гапни айтсангиз, «хўжаликлар агротехника қоидаларига амал қилмаяпти, далани машинабоп қилиб тайёрламаяпти», дейишади. Яна бошқа истакларни ҳам айтишади: «ёмғир ёки қор ёққанидан кейин машина пахта теролмай қолади, селекционерлар тезроқ пишадиган нав яратишса яхши бўлар эди». Селекционерлар билан гаплашсангиз, бошқа муаммони айтишади. «Биз иложи борича тез пишадиган, толаси узун, пишиқ, ҳатто дефолиацияга ҳам муҳтож бўлмаган навларни яратишга ҳаракат қиляпмиз. Янги нав яратиш жуда мураккаб масала. Энг яхши олим ҳам умр бўйи нари борса иккита нав ихтиро қилади. Лекин уларни синашда, районлаштиришда хўжаликлар беparволик қиляпти. Навлар аралашиб, айниб кетяпти...»

Гап айланиб келиб, яна хўжаликларга тақалади. Муаммо кўндаланг бўлиб қолади. Қаердан тутишни ҳам билмайсан киши. Деҳқон техникадан шикоят қилади, техникани яратувчилар селекционерлардан ранжийди, селекционер деҳқондан гина қилади. Инсоф билан айтганда, ҳар ким ўзича ҳақ. Хўш, унақа бўлса, айб кимда? Нима бўлганда ҳам ҳар ким ўз вазифасини бажаряпти-ку! Лекин йиғимтерим барибир кечикиб кетяпти. Бир томондан, пахтакор йил бўйи тер тўкиб етиштирган ҳосилни йиғишда ҳашарчиларга таянишга (яъни оладиган ҳақнинг бир қисмини уларга ажратиб беришга) мажбур бўляпти, иккинчи томондан, ишчи-хизматчилар, студентлар ўз ишини ташлаб ҳашарга боряпти.

Бу муаммолар комплекс, марказлашган ҳолда ечилади. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида худди шу масала — ишга комплекс ёндашиш жиддий қилиб қўйилган. Машинасоз терим машинасини ишлаб чиқараверса-ю, қимматбаҳо машина ёмғир ёғиши билан далага киролмай сўппайиб тураверса, олим янги нав яратса-ю, колхоз ёки совхоз ўша нав учун академик билан баравар жон куйдирмаса, деҳқон тер тўкиб меҳнат қилса-ю, терим қиш-ли-қировли кунларга қолиб кетса, муаммо муаммолигича қолаверади. Партиямиз ҳужжатларида фанни ишлаб чиқаришга максимал яқинлаштириш деганда, бизнингча, шу нарса назарда тутиляпти.

Асосий йўналишлар лойиҳасидаги ушбу сатрлар нақадар ҳаётий: «Колхоз ва совхозларнинг қайта ишлаш саноати, савдо ва умумий овқатланиш корхоналари билан бевосита алоқалари активроқ ривожлантирилсин... Маҳсулотнинг сифати яхшилансин, ишлаб чиқариш ва реализация қилишнинг барча босқичларида нобудгарчиликка барҳам берилсин!»

Сентябрь ойи эди. Биласиз, Ургут райони асосан тамакичиликка ихтисослаштирилган. Бироқ, бу районда сабзавотчилик, боғдорчилик ҳам ривожланган соҳа. Ривожланган, аммо даромади паст соҳа. Сабаби эса оддий.

...Ўша куни колхозлардан биридаги боққа кирдик. Олтиндек ноклар, ҳар бири сал кам шокосадек келадиган шафтолилар ерга тўкилиб сочилиб ётибди. (Ўшанда Тошкент бозорларида бунақа шафтолининг килоси камида 3 сўм эди) Колхоз раиси ёш йигит экан.

— Самарқанд — саноати ривожланган шаҳар-ку! Биронта завод билан алоқа боғлаб, шафтолини давлат баҳосида сотсангизлар бўлмайдими? Исроф бўлгандан кўра одамлар есин. Корхона колхозга пул ўтказсин. Шаҳар шундай биқинингиздаку!

— Транспортимиз кам.

— Яхши. Йирикроқ корхона билан гаплашинг. Ўз транспорти билан келсин. Керак бўлса, ишчи кучини ҳам ўзлари олиб келишади. Шанба-бозор кунлари келиб териб олишади. Дўконларда бунақа шафтоли, бунақа нок йўқ.

Раис афсус-надомат билан бош чайқади.

— Иложи йўқ, ака, ҳаққимиз йўқ! Тайёрлов конторасига топширмасак, планни бажармаган бўламиз.

— Топширинг бўлмаса!

Раис мийиғида кулди.

— Сиз бир кунда қорайиб қоладиган аллақандай ўн тонна шафтолини айтасиз. Юз тонна помидор нима бўлаётганини билмайсиз.

Юз тонна помидор нима бўлаётганини эртасига ўз кўзимиз билан кўрдик.

Районлараро қабул пункти дарвозасида салкам бир километр чўзилган тележкалар карвони навбат кутиб турар эди. Баъзи тракторчиларнинг иши тиғиз шекилли, прицепини ташлаб, тракторни олиб кетган, тележкалардаги помидорлар сув бўлиб оқиб ётибди. Хўжаликлардан келган маҳсулот суткалаб туриб қолар экан.

Бу қандай гап? Завод ишчиси ёки шаҳар муаллими сабзавот дўконига кириб, чириган карам билан буришган олмадан бўлак нарса тополмайди. Бир кило нокни бозордан уч сўмга олади. Колхоз эса энг аъло навли шафтолини худди ўша ишчига етмиш тийиндан сотолмай жони ҳалак? Охир оқибат ё чиритиб юборади, ё қоқи қилади! Ҳолбуки, завод худди ўша шафтоли, нок, гилос ёки ўрикни ўз кучи билан йиғиб олиши ҳам мумкин. Бу билан завод ҳам қониқади, колхоз ҳам.

Шубҳасиз, тайёрлов ташкилотлари жуда муҳим, халқ аҳамиятига молик вазифаларни бажаришади. Масалан, шаҳар аҳолиси учун қишлик сабзавот ғамлаш катта иш. Айтайлик, қардош республикалардан картошка, карам, лимон, апельсин келтириб қиш бўйи расамади билан тақсимлаш жиддий вазифа. Лекин нима учун тез бузиладиган маҳсулотлар — мева-чевани бевосита хўжаликнинг ўзи шаҳарга етказиб беришини — колхоз завод билан келишиб жўнатишини оралиқ ташкилотларни аралаштирмасдан амалга ошириш мумкин эмас? Майли, лозим бўлса, ўша оралиқ ташкилотнинг вакили бу ишни назорат қилақолсин. «Фалон колхоз фалон куни фалончи заводга 3 тонна узум, 2 тонна нок, бир тонна шафтоли, 4 тонна қовун топширди» деб ёзсин-да, шу рақамларни колхоз планига қўшиб қўйсин. Шунда икки томонлама фойда бўлмайдими? Масалага комплекс ёндашиш деганимиз шу эмасми? Бугун узилиб, шу бугуноқ дастурхонга қўйилган мева қаёқдаю, шафтоли қоқи қаёқда!

Ниҳоят, яна бир масала. Программа лойиҳасида ҳам, Асосий йўналишлар лойиҳасида ҳам ҳамма соҳани, жумладан, қишлоқ хўжалигини ҳар томонлама рентабелли қилиш алоҳида таъкидланган. Бошқа соҳаларда бўлганидек, бу борада ҳам меҳнат унумдорлигини кескин ошириш зарур. Унумдорлик аввало ишчи кучларининг самарали меҳнатига боғлиқ. Ишчи кучи эса, ҳамма ерда бўлганидек, бизда ҳам тенг тақсимланган эмас. Масалан, Андижон областида аҳоли зич яшайди. Албатта, ишга яроқли кишиларни меҳнат билан таъминлаш учун ҳамма чоралар кўриляпти, болали аёлларнинг уйида ишлашига мосланган фабрикалар очиляпти. Лекин бу етарли эмас. Фарғона водийсида бир гектар пахта майдонига ўн киши хизмат қилса, Жиззахдаги ўн гектар пахта майдонига бир киши хизмат қилади. Демак, аҳоли зич жойда пахтанинг таннархи ўз-ўзидан қимматлашади. Бироқ пахтанинг таннархи арзон тушадиган жойда ишчи кучи етишмайди. Ҳашарчилар чақирилади. Бинобарин, таннарх барибир қимматлигича қолаверади. Меҳнат унумдорлиги пасаяди.

Хўш, нима қилиш керак? Бир қарашда бу оддий гапга ўхшайди. Ишчи кучи кўп жойдан одамларни ишчи кучи етишмайдиган ерларга ўтказиш мумкин. Лекин бу анчайин оддий гап эмас. Биринчидан, кишилардаги қадимий психологияни ўйлаш шарт. Туп қўйиб, палак ёзган жойидан одамни силжитиш мураккаб масала. Наманган областининг Тўрақўрғон районида ушбу муаммога жуда нозик ёндашилган. Янги массив ўзлаштириляпти. Деҳқонларга чиройли, замонавий уйлар қуриляпти. Пахтакор янги жойга келиб, аввало янги уйга, ўз қишлоғидаги пахса девордан кўра ўн карра яхшироқ уйга кўчиб киради. Олдида томорқаси бор. Энг муҳими, мактабда ўқийдиган ўғил ёки қизи терим пайтида эллик чақирим нарига — бир ойга кетмайди. Энди, Фарғона ишчи кучларини Жиззахга ташлаш керак бўлади, дейлик. Аммо бунинг учун аввало шароит яратиш керак. Туп қўйиб палак ёзадиган шароит. Яслидан тортиб мактабгача, боғчадан тортиб ихчам ҳаммомгача... Ҳозир ҳам водийдан келиб Сирдарё ёки Жиззахда ишлаётган миришкорлар бор.

«Болаларим, ер деҳқоннинг этигидан нафас олади», деган эди қувалик бир кекса деҳқон. Ўша отахон юз марта ҳақ экан... Арнасойга келган ҳашарчилар тонг отиши билан далага тушади. Совхоз ишчилари эса (улар ҳам саноқли) кун терак бўйига етганда пайдо бўлади. Сабаб? Сабаб шуки, улар совхоз марказида яшайди. Марказ эса ўн беш чақирим нарида. Бир вақтлар хутор системасини йўқотамиз, дедик. Мақсад, қишлоқ аҳолисини бир ерга тўплаш, бир қувурдан иссиқ, бир қувурдан совуқ сув тушиб турадиган уйлар қуриш — шу билан ёшларнинг шаҳарга жўнаб қолишини тўхтатиш эди. Тўғри, бу ишлар ёмон бўлмади. Лекин Москвада, марказий матбуотларда, радио-телевидениеда бу тадбирнинг бошқа томони — салбий қирраси очилиб қолганини олимлар ҳам, адиблар ҳам, хўжалик раҳбарлари ҳам куюниб айтишяпти. Қишлоқда метро ёки троллейбус йўқки, механизатор ёки сувчини ўн беш минутда ўн беш чақирим жойга обориб қўйса. Бу қандай пахтакорки, далага эрта пешинда етиб борса.

Бу шаҳар-шаҳарлигича, қишлоқ-қишлоқлигича қолсин, деган гап эмас. Мутлақо! Бироқ, қишлоқ турмушини шундай ташкил қилиш кераккки, деҳқоннинг оёғи ердан узилмасин. Пахтакорга ҳамма шароит бўлсин, лекин минг хонадон бир ерга йиғилиб олиб, далага тушда етиб бориб, кун ботмасдан қайтмасин. Шу ўринда чамамда, тўрақўрғонликлар тажрибаси яна бир карра қўл келади. Ҳар ер-ҳар ерда ихчам, аммо замонавий посёлкалар қурса бўлмасмикин! Шундай қилинадиган бўлса, албатта маҳаллий шароитни ҳисобга олишга тўғри келади. Шунинг учун КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳаси иккинчи қисм, учинчи бобидаги турар жой проблемаларига бағишланган абзацга **«қишлоқ жойларда уй-жой қуришда маҳаллий шароитларни ҳисобга олиш керак»** деган жумлани киритиб қўйишни таклиф қиламиз.

Эҳтимол, баъзи фикрларимиз баҳслидир. Лекин бир нарсани яхши биламиз ва унга имонимиз комил: уч муҳим ҳужжатда белгиланган режалар бизни — совет халқини юксакка, жуда юксакка кўтаради!

Ўткир ҲОШИМОВ.

ШАХС КАМОЛОТИ ЙЎЛИДА

ТОШКЕНТДАГИ 210-МАКТАБ БИЛАН «ТОШКЕНТ ТРАКТОР ЗАВОДИ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ МАЪМУРИЯТЛАРИ, ПАРТИЯ ВА ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ЎҚУВЧИЛАРДА МАРКСЧА-ЛЕНИНЧА, МАТЕРИАЛИСТИК ДУНЁҚАРАШНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЮЗАСИДАН ҲАМКОРЛИКДА ОЛИБ БОРАЁТГАН ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ МАЪҚУЛЛАГАН ТАЖРИБАСИДАН

Она-Ватанга муҳаббат, коммунистик эътиқод, материалистик дунёқараш, ягона оила туйғуси (мактабда 26 миллат фарзандлари таълим олмоқда), ҳар қандай ёт қарашларга муносиб жавоб бера билиш, актив ҳаётий позиция... Тошкентдаги 210-мактаб педагоглари ўз шогирдларида йил сайин чидам ва матонат билан тарбиялаб бораётган фазилатлар саноғини яна давом эттириш мумкин. Ниҳоятда улкан ижтимоий аҳамиятга молик ана шу олижаноб ишда мактаб муаллимлари ёлғиз эмас. Шахсни камол топтиришда, меҳнаткаш инсон, коммунизмнинг порлоқ идеаллари учун актив курашчи фазилатларини шакллантиришда завод коллективи ҳам фаол иштирок этмоқда. Бинобарин, завод меҳнат аҳли ўз сафи муносиб кишилар, садоқатли ўринбосарлар ҳисобига кенгайишидан манфаатдордир.

Кейинги йилларда маъмуриятлар, партия ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорликдаги ҳаракатлари билан мактабда новаторона дадил изланиш, ўзаро ёрдам, катталар, тажрибали ҳамкасбларнинг кичикларга мададкор бўлиши муҳити юзага келди. Муҳими эришилган натижалар, қолаверса, энг яхши педагоглар, комсомол ва пионер фаоллари тажрибаси ҳар тарафлама чуқур таҳлил этиладиган бўлди.

Табиийки, ҳар қандай катта иш негизида яқин ва олис истиқбол планлари, реал мақсадлар ётади. Мактабда бутун таълим ва тарбия ишларини ўқувчиларда марксча-ленинча, материалистик дунёқарашни шакллантиришга қаратилган план бор. Қизиқарли, ибратли ечим унга асос қилиб олинган. Бу ечимни шартли равишда эътиқодни шакллантириш жараёнини бошқариш, шахсни камол топтириш схемаси деб юритадилар. Бунда барча ишга мактаб ва база корхонаси партия ташкилотлари бошчилик қилиши лозим. Улар планлар тузадилар, барча жамоат ташкилотлари фаолиятини мувофиқлаштириб борадилар. Педагогик кенгаш ва ота-оналар комитети, комсомол ва пионер ташкилотлари, ўқитувчиларнинг методик бирлашмалари билан педагогик билимлар бўйича ота-оналар университети фаолиятлари ўзаро боғлиқ эканлиги ҳам унда ўз ифодасини яққол топган. Шунингдек, ўқитувчилар билан завод меҳнат аҳлининг ҳамкорликдаги сиёсий маорифи, ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш юзасидан синфда ва синфдан ташқари олиб бориладиган ишлар, турли тўгараклар, клуб ва секциялар ишлари, умуман ўқувчиларда марксча-ленинча эътиқодни, дунёни материалистик билишни шакллантиришга қаратилган мактаб ва заводнинг бошқа барча оммавий тадбирлари бу схемада ўз аксини топган.

Маълумки, педагог дарс бериш асносида тарбия анъаналарини у ёки бу даражада шакллантириш учун ўз фанининг барча имкониятларидан фойдаланишга ҳаракат қилади. Шу зайл таълим ва тарбиядаги ютуқ пойдевори синфда, бевосита дарс жараёнида барпо этилади. Бошланғич синфларда она тили, табиатшунослик, расм, музика ва ашула дарсларида ўқувчиларнинг Ватан тўғрисидаги, халқлар дўстлиги ҳақидаги, социалистик жамиятимиз ва табиат ҳодисалари хусусидаги тушунчалари кенгайиб, билимлари мустаҳкамлана боради. Юқори синфларда эса физика, химия, математика, география, биология дарсларида ўқитувчилар дунёнинг материалистик моҳияти тўғрисида марксча-ленинча таълимот қоидалари ва қонуниятларини таърифлаб, асослаб берадилар, ҳаётнинг пайдо бўлиши тўғрисидаги сохта, ноилмий, диний тасаввурларни фош эта борадилар. Мактабда айниқса, тарих, жамиятшунослик, адабиёт, Совет давлати ва ҳуқуқи асосларини ўрганишга алоҳида аҳамият берилмоқда. Ана шу фанлар ўқитувчилари болаларни ғоявий-ахлоқий тарбиялашда ўз дарсларидан мумкин қадар кўпроқ ва кенгроқ фойдаланишга ҳаракат қилмоқдалар. Чунончи, тарихчилар, жамиятшунослар, географлар кейинги пайтларда КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986-1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари муҳокамасига алоҳида эътибор бермоқдалар. Натижада бу фанлар бўйича ўтилаётган дарслар мамлакатимиз, республикамиз, шаҳарнинггина эмас, балки кўпчилик ўқувчиларнинг ота-онаси меҳнат қилаётган, қолаверса, уларнинг аксарияти мактабни битириб, бориб ишлайдиган заводнинг эртанги кунига ниҳоятда мароқли, ўзига хос саёҳатга айланмоқда.

Яқинда қуйи синфларда совет кишисининг маънавий бойлиги — ватанпарварликка бағишланган бир дарс ҳамманинг ёдида қолди. Шу хусусда алоҳида тўхташ ўринлидир. «Машҳур революционерлар ҳақида нималар биласиз?» — деб сўради ўқитувчи. «Билганларингизни ҳозир айтиб беришингиз мумкин. Бу хусусда яна уйлаб кўриб, ўқиб, уйда катталардан сўраб, билимларингизни бойитинг, суҳбатимизни кейинги дарсда давом эттирамиз». Дарҳақиқат, дарс жуда қизиқарли, мароқли ўтди, деярли ҳамма болалар активлик кўрсатдилар. Масаланинг бошқа томони ҳам бор. Педагоглар ўз фаолиятларига ўқувчиларнинг оиласини ҳам сафарбар эта билдилар.

Саккизинчи синфдаги адабиёт дарси ҳам эътиборга лойиқ. Ўқувчиларга «Эртанги кун шахси: 2000 йилни қандай тасаввур этасан?» мавзуида иншо ёзиб келиш таклиф этилди. Қуйида ана шу мавзудаги иншолардан парча келтирамиз.

— «Мен сулоламизни давом эттирмоқчиман. Бувам, адам билан ойим, хола ва амакиларим, ака ва опаларим — ҳамма-ҳаммаси Тошкент трактор заводида ишлайдилар. 2000 йилгача мен ҳам бу ерда анча-мунча ишлаб қўяман. Лекин эртага яхшироқ ишлаш учун бугун кўп ўқиш, кўп нарсани билиш керак».

— «Бувам, отам, ойим заводда ажойиб, аҳил коллектив ишлаётганини қайта-қайта айтишади. Пухта билим, яхши кўникма билан заводга бориш, оиламиз олдида қизариб қолмайдиган даражада ишлаш энг катта орзуимдир».

Ўсмирлар ва қизларнинг орзулари акс этган бу иншолар ҳар хил, бир-бирига сира ўхшамайди. Аммо барчасида эътиборни тортадиган бир жиҳати бор. Ҳар бир иншода истиқбол эгасининг характери ўз аксини топган. Болаларнинг деярли барчаси ўз тақдирини у ёки бу даражада завод билан боғлаганлиги ҳам диққатни тортади. Ана шу нарса база корхонаси билан ҳамкорликда олиб борилган жуда катта иш самарасидир. Ҳар йили мактаб битирувчиларининг учдан бир қисми завод цехларига бораётганлиги ҳам бежиз эмас.

Педагоглар яхши мутахассис, моҳир ишчи тарбиялаш билан иш битмайди, деб ҳисоблайдилар. Бу ишнинг ярми, холос. Мактаб энг аввало, шахсни шакллантириши, катта ҳаёт сари одимлаш арафасида турган ёшларга ўз гражданлик позицияларини қатъий аниқлаб олишларида ёрдам бериши лозим. Дарсдан ва синфдан ташқари ишларни ташкил этишда ана шу нарса бош омил бўлиб қолмоқда. Мактаб ўқувчиларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришда клуб ва тўгарак ишларига катта ўрин ажратмоқда. 34 тўгарак, 4 клуб, 15 тимурчилар командасига ўқувчиларнинг 97 проценти жалб этилган. Уларнинг 400га яқини тракторсозлар маданият саройи тўгаракларига қатнамоқда.

«Ёш марксчи» клуби, «Интернационал дўстлик клуби» секцияларида, «Қидирув» клубида, ижтимоий-гуманитар фанлар бўйича тўгаракларда ўқитувчилар ҳамда ишчи-мураббийлар раҳбарлигида, мактаб ва ишлаб чиқариш бирлашмаси комсомол ташкилотларининг фаол иштирокида К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленининнинг ҳамда улар сафдошларининг ҳаёти ва фаолиятини, жаҳоннинг ҳозирги проблемаларини, давлатимизнинг ички ва ташқи сиёсатини, ветеран ишчиларнинг Улуғ Ватан уруши йилларидаги қаҳрамонона йўлини ўрганиш юзасидан планли равишда иш олиб борилмоқда. Шундай қилиб, дарсда, синфда олинган бошланғич билим тўгарак ёки клубдаги машғулотларда бойитилмоқда ва мустаҳкамланмоқда. Пировард натижада эса бу ижтимоий ишда, амалиётда ўзининг аниқ ифодасини топмоқда.

Мактабдаги жамоатчилик асосида бажариладиган ҳамма ишлар ўзаро боғлиқдир. Айтайлик, «Ёш марксчи» клуби аъзоси бўлмиш юқори синф ўқувчиларидан 45 сиёсий ахборотчи ҳар шанба дарс бошланишидан аввал синфларда суҳбат ўтказишади. Уларга бу машғулотларга тайёрланишда «Ёш кутубхоначи» тўгараги аъзолари ёрдамлашадилар, зарур адабиётлар танлашда, кўргазмали воситалар билан таъминлашда кўмаклашадилар. Бу ерда махсус стенд жиҳозланган бўлиб, муттасил янгилаб турилади. Бу стендда клубнинг бошқа секцияси — завод Меҳнат шон-шуҳрати музейи экскурсоводлари ҳам ўзлари учун керакли материаллар топадилар. Бу ишларнинг ҳаммаси, энг яхши жамоатчилар тажрибаси девори газеталарда ёритиб борилади. Уни «Ёш марксчи» клубининг матбуот секцияси чиқаради.

> **ЎҚУВЧИЛАРНИ МЕҲНАТГА ТАЙЁРЛАШ ВА ТАРБИЯЛАШНИ ТАШКИЛ ЭТИШДА АКТИВ ҚАТНАШИШ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ ЖУДА МУҲИМ ВАЗИФАСИДИР.**
>
> («Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг Асосий йўналишлари»дан).

Мактабда В. И. Ленин туғилган кунда заводнинг энг яхши вакиллари иштирокида партия, касаба союз, комсомол ва пионер қўшма йиғилишларини ўтказиш яхши анъанага айланган. Бунда ленинча синовларга якун чиқарилади. Ғолиблар «Мактаб шон-шуҳрати китоби»га ёзилади. Ёшларнинг шахс сифатида шаклланиши, камол топишида «Ишчилар синфи билан учрашув кунлари» каби байрамона тадбирларни ўтказишнинг тарбиявий аҳамияти ниҳоятда катта. Ушбу тадбирларда ўқувчилар завод ишчиларининг меҳнат муваффақиятлари билан танишадилар, ўзлари ясаган буюмларни намойиш қиладилар. Бундай буюмлар одатда техник ва бадиий ижодкорликка оид тўгаракларда ясалган бўлади. Барча синфлар цехлар бўйича ўтказиладиган «Меҳнат, маданият ва турмуш эстафеталари»да иштирок этадилар. Шундай эстафеталар мактаб ва завод ҳаётида муҳим воқеа бўлиб қолади.

Умуман олганда мактабдаги ҳар бир байрам фақат завод ҳаётидагина эмас, балки бутун микрорайон ҳаётида ҳам унутилмас воқеага айланади. Мактабнинг кенг ҳовлисига корхона конвейеридан эндигина тушган япянги «Пионер—3» трактори кириб келганда болалар, ўқитувчилар, ишчи-мураббийларнинг қанчалик қувонганларини бир кўрсангиз эди! У мактаб ўқувчиларининг темир-терсак тўплаб топган маблағлари ҳисобига ишлаб чиқарилди. Ундаги рақам эса учинчи пионер трактори эканлигидан далолат бериб турибди. Агар база корхонаси билан тузилган шартномага мувофиқ мактаб устахонасида ўқувчиларнинг ўзи ясаган деталлар шу тракторга ўрнатилганлигини ҳисобга олсак, тантанага тўпланган кишилардаги ҳис-ҳаяжонни янада яхшироқ тушуниш мумкин. Бу умум ишига дахлдорлик, ана шу тракторда ўқувчилар қўшган ҳисса ва ўзига хос меҳнат маҳсули борлигидан фахрланиш ҳис-ҳаяжонидир.

Қизиқарли бир мисол. Бундан саккиз йил муқаддам мактабда тўртинчи синфдан бошлаб ҳар бир ўқувчи учун «Ўқувчининг меҳнат дафтарчаси» тутиладиган бўлди. Унда ҳар бир ўқувчи қилган ишлар қайд этиб борилади. Болалар бу ҳужжатни ниҳоятда қадрлайдилар. Ота-оналар эса уни ўзлаштириш тўғрисидаги табель билан бир қаторда асосий ҳужжат деб биладилар.

Улуғ Ватан урушида совет халқи қозонган Ғалабанинг 40 йиллигини байрам қилиш мактаб ва бутун микрорайон ҳаётидаги унутилмас, ёрқин воқеалардан бири бўлиб қолди. «Қидирув» клубининг болалари шу кунга атаб махсус альбомлар тайёрладилар. Уларда уруш ветеранлари ҳақидаги маълумотлар жамланган бўлиб, ветеранларнинг адреслари алоҳида кўрсатилган. Бундан мақсад — зарур топилган пайтда уларга керакли ёрдам кўрсатиш, тимурчилар командалари оталиғини уюштиришдан иборат эди. Учрашувга завод атрофида яшовчи қарийб ҳамма уруш ветеранлари таклиф қилинди. Меҳмонларга болаларнинг мактаб устахоналарида ясаган эсдалик совғалари тақдим этилди. «Санъат байрами» республика конкурсининг лауреати бўлган мактаб хори уруш йилларидаги қўшиқларни куйлади, болалар жасорат, шон-шуҳрат, матонат ҳақидаги шеърларни ўқиб бердилар. Шундан сўнг она-Ватанимизнинг озодлиги ва мустақиллиги учун жангларда ҳалок бўлганлар ёдгорлигига гуллар қўйиш маросими бўлди. Бунда болалар ветеранлар билан бирга мангу олов ёнида фахрий қоровулликда турдилар.

«Қидирув» клубининг иши фақат ўтган кунлар воқеаларини аниқлашгагина қаратилмаганлигини таъкидлаб ўтгимиз келади. Клуб аъзолари мактабни битириб Совет Армияси сафларида хизмат қилаётган собиқ ўқувчилар билан хат ёзишиб туришади. Уларнинг қирқ беш нафари ҳозир офицердир. 25 нафари эса ҳарбий билим юртларида таълим олмоқда.

Шахснинг ҳар томонлама камол топиши уни жисмоний тарбия ва спортга фаол жалб этиш билан ҳам боғлиқ. Мактабнинг педагогика ва заводнинг меҳнат коллективлари бу масалага катта эътибор бериб келмоқдалар. Мактаб спорт шаҳарчасидаги физкультура машғулотларидан ташқари болалар завод спорт комплексининг турли секцияларига қатнайдилар. Бу ерда тажрибали тренерлар қўл остида шуғулланишлари учун уларга барча имкониятлар яратиб берилган. Бу эса ўз самарасини бермоқда. Ўтган икки беш йилликда мактабда ўн бир нафар СССР спорт мастери ва ўттиз беш нафар биринчи разрядли спортчи, мамлакат ва республика миқёсидаги спорт мусобақаларининг кўпгина совриндорлари етишиб чиқди.

Тежамкорлик — коммунистик фазилат. Педагоглар ўқувчиларда ана шу фазилатни тарбиялаш, иқтисод ва тежамкорлик бўйича барча ишларни ўқувчилар комитети зиммасига юклаб дадил экспериментга қўл урдилар. Ҳозир комитет ҳузурида «Тежамкорлар пости» ишлаб турибди. Унинг ташаббуси билан ўқув корпусининг ҳамма қаватларида қоғоз парчалари учун яшиклар ўрнатилган. Пост ошхонада нон исрофгарчилигига йўл қўйилмаслигига эришди. Ҳозир нон бурдаларидан қоқинонлар тайёрланмоқда. Электр чироқларини ўз вақтида ўчириш ҳар бир боланинг одатига айланди. Буни синфдан, кабинет ёки устахонадан энг кейин кетадиган ҳар бир бола қилади.

Булар майда-чуйда гапдай туюлиши мумкин. Лекин худди шу майда-чуйдалардан ҳаётга муносабат туйғулари, меҳнатга ва унинг меваларига ҳурматни чуқур англаб етиш пайдо бўлади. Педагоглар, юқори синф ўқувчилари зерикарли панд-насиҳатларсиз болаларга нонни бекордан бекорга бурдалаш, сувни бир пақир ортиқча тўкиш, ўқувчилар дафтаридан унумли фойдаланмаслик қанчалик қимматга тушишини тушунтириб берадилар. Болалар ҳам буни яхши илғаб оладилар. Ҳар бир синфда бинони ва мактаб ашёлари, асбоб-ускуналарини сақлаш тўғрисида шартнома мавжуд. Уни синф раҳбари, ота-оналар комитети вакили ва синфком имзолайди. Бу тадбирлар ҳаммаси бир бўлиб салмоқли самара беряпти. Мана, ўн беш йилдирки, мактаб корпусида капитал ремонт ишлари бажарилмади. Шунга қарамай, бинонинг кўриниши чиройли, тартиб намунали, барча асбоб-ускуналар яхши аҳволда сақланмоқда.

Ўқувчиларни шахс сифатида камол топтиришда иқтисодий тарбия ҳам ўзига хос роль ўйнаётганлигини таъкидлаб ўтиш лозим. Бундай тарбия агар болаларнинг ўзлари ниманидир ишлаб чиқараётган, фойдали ишга ўз меҳнатларини қўшаётган бўлсаларгина баракали натижа бериши мумкин. Меҳнатнинг фойдали эканлиги ҳақидаги қуруқ гап ва тилаклар билан иқтисодий тарбия ишини олға силжитиб бўлмайди.

Болаларни қуйи синфлардан бошлаб ўзига яраша меҳнат қилиш руҳида тарбиялаш йўлга қўйилган жойда юқори синфларга бориб ўқувчиларнинг ўзлари меҳнат қилиш истагини билдирадилар, ишлаб топилган маблағ билан оила бюджетига муайян ҳисса қўшадилар. Юқори синфларда ўқиётган болалар билан суҳбатларда шу нарса аниқландики, заводнинг чорвачилик комплекси учун озуқа экинлари етиштирувчи ёрдамчи хўжалигида ишлаш ўқувчиларга самарали меҳнатдан қониқиш ҳосил қилишдан ташқари анчагина ҳақ олиш имконини ҳам берди. Шу туфайли болалар катталар сингари мустақил равишда ўзларига кийим-кечак ва пойабзал сотиб олдилар. Педагоглар бундай ҳис-туйғуни ҳар томонлама рағбатлантирмоқдалар. Ота-оналар ҳам оилада ишончли ёрдамчилар етишиб чиқаётганидан фахрланмоқдалар.

Мактаб ҳаётида биронта ҳам масала йўққи, улар билан завод меҳнат аҳли қизиқмасин. Тарих ва бошқа ижтимоий-сиёсий фанлар бўйича дарслар кўпинча синф хоналаридан завод «Меҳнат шон-шуҳрати музейи»га кўчирилади. Бу ерда меҳнат ветеранлари, заводнинг энг мўътабар кишилари дарс ўтадилар. Улар корхонанинг жонли тарихидир. Тарбия ишларининг янги бир қизиқ хусусияти шундаки, ота-оналар йиғилишлари кўпинча цехларнинг ўзида ўтказилиб, уларга болалар ҳам таклиф этилади. Худди шу ерда, ишчи муҳитида йиғилишлар ўтказишнинг маънавий-ахлоқий самараси, аҳамияти жуда каттадир.

Ишчи коллективи тарбия жараёнига катта таъсир ўтказаётган экан, педагогика коллективи ҳам ота-оналарга ўзига яраша таъсир кўрсатмоқда. Характерли бир мисол келтирамиз. Кичкинтой биринчи синфга қадам қўяр экан, мактаб қошидаги ота-оналар университетига унинг ота-онаси ҳам кириб келади. Ўн йиллик ўқишнинг бутун структураси шундай уюштирилганки, болалар синфдан синфга ўтганларида ота-оналар ҳар бир ёшнинг ўзига хос хусусиятлари ва шу ёшга монанд таълим-тарбия ишининг янги-янги вазифалари билан танишиб борадилар. Мактаб шу йўл билан ота-оналарнинг умумий таълими муаммоларини ҳал қилиб бормоқда.

Бундай тинимсиз ишларнинг ҳаммаси боғбоннинг машаққатли ишларини эслатади. Аммо, таълим-тарбиянинг бу олижаноб майдонида бир киши эмас, балки жуда кўпчилик меҳнат қилади. Бу ерда мактаб, ишлаб чиқариш, ота-оналар — юзлаб кишилар ўз куч-ғайратларини бирлаштирганлар. Педагоглар ва завод меҳнат аҳлининг биргаликдаги иши ўқувчиларнинг барчасини фаол жамоатчи, ҳар томонлама камол топган, жисмонан чиниққан — коммунизмнинг муносиб қурувчилари қилиб тарбиялашга ёрдам бермоқда. Қатор йиллардан бери мактабда синфда қолувчиларнинг йўқлиги, болаларнинг салкам ярми «яхши» ва «аъло» баҳоларга ўқиётганлиги ҳам тасодифий эмас. Бу болаларнинг онгли кишилар, ўз меҳнати — ўқиши учун масъулият сезиш руҳида тарбияланаётгани самарасидир. Шу боис шахсни ҳар томонлама уйғун камол топтириш ишида мактаб ва завод қўлланаётган усуллар, формаларнинг ижодий хазинаси билан танишиш ҳар бир кишига қизиқарли бўлса керак.

А. ТАНХЕЛЬСОН.

Суратда: мактаб билан завод вакилларининг анъанавий йиғилиши қатнашчилари (чапдан ўнгга) — завод экономисти Л. Бекетова, 14-цех партия ташкилоти секретари В. Борискина, тарих ўқитувчиси Л. Дашевская, ишлаб чиқариш бирлашмасининг мактаб ислоҳотини амалга ошириш бўйича кенгаши раиси, катта инженер Э. Рябинина, турганлар — мактаб партия ташкилоти секретари Н. Маринова, мактаб директори М. Рабинович, кутубхоначи Т. Грошева ва бошланғич синфлар ўқитувчиси С. Борисовалар.

В. МОЛГАЧЕВ фотоси.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Нарпай район партия комитетининг собиқ биринчи секретари И. Турапов устидан ёзилган шикоят хат текширилди.

Район партия комитети пленуми қарори билан хўжалик фаолияти устидан назоратни ва кадрлар тайёрлаш юзасидан ишларни бўшаштириб юборганлиги учун И. Турапов район партия комитетининг биринчи секретари ва бюро аъзоси вазифасидан бўшатилди.

СИРДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ:

— Сирдарё районидаги «Сирдарё» совхозида яшовчи Д. Қандаҳарованинг аризаси юзасидан текшириш ўтказилди. Ҳақиқатан ҳам «Сирдарё» совхозининг пахтачилик бригадаси бошлиғи Ш. Раҳматуллаева хизмат вазифасидан фойдаланиб, 1983—1984 йиллар мобайнида давлатнинг 3500 сўм пулини ўзлаштириб юборган.

Бу масала Сирдарё район партия комитети бюросида кўриб чиқилди ва бюро қарори билан хизмат вазифасидан шахсий мақсадларда фойдаланганлиги учун Ш. Раҳматуллаева партия сафидан ўчирилди.

УЙЧИ РАЙОН СОВЕТИ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ:

— «Қизилравот» совхози фермаси ишчилари номидан ёзилган хат кўриб чиқилди. Унда келтирилган фактлар қисман тасдиқланди. Текшириш натижалари ферма ишчилари йиғилишида муҳокама қилинди.

Меҳнат интизомини бўшаштириб юборганликлари, ёш бузоқларни молия-хўжалик планидан ортиқча мажбурий сўйишга йўл қўйганликлари, айрим ходимларга нотўғри иш ҳақи ёзишга имконият яратиб берганликлари учун бош зоотехник Ш. Сидиқов ва бригада бошлиғи О. Жақпаровларга қаттиқ ҳайфсан берилди, ферма бухгалтери О. Улуғшоев эса вазифасидан бўшатилди.

Чет элларда

Жаҳон газеталари саҳифаларида

Жаҳон матбуоти Совет тинчлик ташаббусларини ҳамон шарҳламоқда. Қуролланиш пойгасини космосга олиб чиқишга йўл қўймаслик ва бу пойгани Ер юзида тўхтатиш зарурлигини уқтирмоқда.

Англияда чиқадиган **«Гардиан»** газетаси Буюк Британия билан АҚШга мурожаат қилиб, уларни Совет Иттифоқининг тинчлик ташаббусларига ижобий жавоб беришга даъват этади. Илгари Британия ҳукуматининг намояндалари ядровий синашларни батамом ва ёппасига тақиқлаш ҳақидаги шартномага унга риоя қилишни контрол этиш билан боғлиқ қийинчиликларни асосий тўсқинлик, деб ҳисоблашарди, дейилади мақолада. Аммо Совет Иттифоқининг янги таклифи бу проблемани ҳам олиб ташлади.

Японияning **«Асахи»** газетаси бундай деб ёзади: «Янги 1986 йил Совет — Америка муносабатларида ижобий силжишлар йили бўлиши керак». Рейган маъмуриятининг стратегик мудофаа ташаббуси, деб аталган масала хусусидаги позицияси ҳамон асосий муаммо бўлиб қолмоқда, деб ҳисоблайди газета.

Женевада эришилган аҳдномаларнинг бажарилиши халқаро муносабатларда яхшилик томон бурилиш ясаши мумкин, деб ёзади Болгариянинг «Земеделско знаме» газетаси. Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик мамлакатлар ўзларига тааллуқли йўлдан ҳалол ва дарҳол ўтишга шай эканликларини бир неча бор айтишди. Афсуски, НАТО мамлакатлари раҳбарларининг янги йил табрикномаларида тинчлик ҳақидаги баландпарвоз сўзлар ҳарбий тайёргарликлар кўрилаётганини ёпиб кетолмайди.

Газеталар Яқин Шарқдаги аҳволга кўпдан-кўп материаллар бағишламоқдалар. Вашингтон билан Тель-Авивнинг Ливияга қарши кампанияси **«Нью-Йорк таймс»** газетасининг асосий ташқи сиёсий мавзуи бўлиб қолмоқда. «АҚШ Ливияни қўрқитишга уринмоқда, — деб ёзади Японияning **«Асахи»** газетаси. Газета мана шу араб мамлакатига қарши Америка иғвогарликлари кучайиб бораётганлигини ҳабар қилади.

АҚШ ўзининг дўқ уриш сиёсатида қуролли можаро келтириб чиқариши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас. Газетанинг фикрича, Ливияга қарши қилиниши мумкин бўлган ҳарбий ҳаракат Оқ уйни халқаро қоралаш манбаига айлантириб қўйган бўлур эди. Кўпгина ҳукуматлар АҚШнинг дағдаға қилувчи хатти-ҳаракатларини қоралади, деб ёзади Франциянинг **«Юманите»** газетаси. Аммо Қўшма Штатлар аввалгидек ҳамон ўз иттифоқчиларини биргаликда кенг миқёсда ҳаракат қилишга мажбур этмоқда, деб ёзади Франциянинг бошқа бир **«Либерасьон»** газетаси.

Ҳиндистоннинг **«Фри пресс жорнэл»** газетаси Покистонда ҳарбий ҳолат бекор қилинганлигини шарҳлаб, покистонликлар бунга навбатдаги лўттибозлик, деб қараганини уқтирмоқда. Генерал Зиёул Ҳақ ҳамон олий ҳарбий мансабни эгаллаб турганлиги қуролли кучлар мамлакатнинг сиёсий майдонида асосий роль ўйнайверишидан далолат беради.

Франциянинг **«Котидьен де пари»** газетаси Португалия билан Испаниянинг Европа иқтисодий ҳамжамиятига кирганлигини шарҳлаб, бу мамлакатларнинг иқтисодий гуруҳга кирган дастлабки кунлари бош-бошдоқсизлик вазиятида ўтмоқда, деб ёзади. Ҳозироқ бу мамлакатларда нарх-наво 30 процентдан ҳам кўтарилиб кетди.

(ТАСС).

ЯҚИН ВА ЎРТА ШАРҚ МАМЛАКАТЛАРИДА

● БАЙРУТ

Исроил босқинчилари жанубий Ливандаги бир қанча қишлоқларни артиллериядан ўққа тутиб, жазо чораларини кўришди. Клейя қишлоғида бир қанча киши оғир яраланди, уй-жойлар вайрон бўлди. «Ас-Сафир» газетасининг уқтиришича, Тель-Авивнинг чегара бўйлаб катта районларини ливанлик аҳолидан «тозалаш» жиноий режаси тобора аниқ-равшан бўлиб қолмоқда. Айни пайтда босқинчилар бу зонада жанговар техникани тўпламоқда. Ливан бош министри, ташқи ишлар министри Караме айтдики, Ливан Исроил ва унинг ҳомийлари устидан шикоят қилиб, БМТ хавфсизлик кенгашига мурожаат қилишга, агрессор қўшинларининг сўзсиз олиб чиқиб кетилиши тўғрисидаги БМТ резолюциясининг бажарилишини талаб қилишга қарор берган.

● ТРИПОЛИ

Триполи, Бенгози, Ливиянинг бошқа кўпгина шаҳарлари ва аҳоли пунктларида Америкага қарши оммавий намойиш ва митинглар бўлиб ўтди. Намойишчилар Ливия жамахирияси шаънига Вашингтондан қилинаётган очиқдан-очиқ дағдағани қаҳр-ғазаб билан қораладилар ва тайёрланаётган империалистик агрессия олдида мамлакатнинг мустақиллиги ва суверенитетини қаттиқ туриб ҳимоя қилажакларини изҳор этдилар. Митингларнинг қатнашчилари айтишадики, Вашингтоннинг Ливияга нисбатан дўқ-пўписа сиёсати Ливияни асло чўчита олмайди, уни принципиал антиимпериалистик йўлдан воз кечишга мажбур этолмайди.

(ТАСС, 6 январь).

ВСР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ. ВСР ташқи ишлар министрлиги вакили бу ерда баёнот берди. Унда қуйидагилар айтилади: ВСР ташқи ишлар министрлиги яна бир бор таъкидлайдики, Чионгса (Спратли) ороллари каби Хоангса (Парасель) ороллари ҳам Вьетнам территориясининг муқаддас ва ажралмас қисмидир.

(ТАСС)

ШОНЛИ САНА

ПНОМПЕНЬ. Пномпеннинг кўча ва майдонларида алвон ранг байроқлар ва транспарантлар ҳилпираб турибди. Халқ Кампучияси ўз миллий тикланишининг етти йиллигини нишонламоқда.

Кампучия ватанпарварлари 1979 йилнинг январида хунрезлик сиёсатини ўтказиб, мамлакатнинг иқтисодий ва социал структурасини барбод этган Пол Пот-Иенг Сари қонхўр режимини ағдариб ташладилар. Полпотчилар ҳукмронлик қилган салкам 4 йил ичида саноат корхоналари, устахоналар, мактаблар, касалхоналар вайрон қилинди ёки ҳувиллаб қолди, шусиз ҳам камчиликни ташкил этган техник кадрлар, зиёлилар йўқ қилинди.

Халқ Кампучияси ташкил этилгандан бери ўтган етти йил мобайнида Халқ Революцион партияси раҳбарлигида Кампучия Совет Иттифоқи, Вьетнам ва бошқа социалистик мамлакатларнинг қардошларча ёрдамига таяниб, экономика, маданият, соғлиқни сақлаш ва халқ маорифини қайта тиклашда жуда катта ютуқларни қўлга киритди. Саноатда етмишдан ортиқ корхона қайта тикланди ва янгидан бунёд этилди. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришда муҳим роль ўйнаётган икки мингдан кўпроқ майда ҳунармандчилик корхоналари бунга кирмайди. Шоли ҳосили йил сайин ошмоқда, каучукзорларда ҳаёт ўз изига қайтмоқда. Мактаблар, олий ўқув юртлари, касалхоналар қайта ишлай бошлади. Барча бўғинларда халқ ҳокимияти органлари ташкил этилиб, мустаҳкамланди, мамлакатнинг бутун территориясида самарали контрол амалга оширилмоқда.

Ғарбдагилар даъво қилаётган «Кампучия проблемаси» йўқ. Бироқ Кампучия Халқ Республикасининг хавфсизлиги проблемаси мавжуд. Империализм ва халқаро реакция кучлари Таиланд территориясида уя қурган полпотчи муртадлар ва Кампучияга суқулиб кириб, тинч қурилишга халақит бераётган бошқа контрреволюцион гуруҳларни пул ва қурол билан таъминлаб турибдилар.

Кампучия теварагидаги проблемаларни бартараф этишга оид Кампучия Халқ Республикаси ҳукумати, шунингдек, Ҳинди-Хитойдаги учта мамлакат биргаликда олға сурган ижобий ташаббуслар революцион ҳокимиятнинг мавқеи мустаҳкамлигидан далолат беради. Халқ Кампучияси Жануби-Шарқий Осиё тинчлик, барқарорлик ва ҳамкорлик зонасига айланиши учун изчил курашмоқда.

(ТАСС).

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ — АМАЛДА

МЕҲНАТ ВА САМАРА

Деҳқон учун йилнинг тўрт фасли ҳам иш мавсуми, дейдилар. Зеро, ҳар фаслнинг ўзига хос юмуши, ташвиши ва қувончи бор. Қўшработ районидаги «Коммунизм» совхози боғбонлари ҳузурида бўлганингизда ер, меҳнат, яратиш ва манфаатдорлик борасидаги ана шу тушунчаларни яна ҳам теранроқ ҳис этасиз.

Хўжалик 1981 йилда узумчиликка ихтисослаштирилди. Йил сайин яшил пайкаллар ҳажми ортиб борди. Ҳосилли ток майдонлари 556 гектарга етди. Янгидан ўзлаштирилган ерларга уларнинг хўракибоп навлари экилди. Ўтган йилнинг ўзида 96 гектар майдон экин оборотига киритилди. Совхоз шимолида қурилаётган Тўсинсой сув омбори хўжаликнинг истиқбол режаларини тузишга имкон берди. Бу ерда яқин келажакда 300 гектар ер ўзлаштириш планлаштирилган. Бунинг 250 гектарида деҳқончилик қилинади.

Коммунизмликлар тупроқни ишлаш, озиқлантириш, токларга шакл бериш, ҳар хил ўсимлик касалликларининг олдини олиш, зараркунандаларга қарши кураш чораларини яхши билишади. Шу боисдан ҳам совхоз меҳнаткашлари йил сайин катта муваффақиятларга эришиб келмоқдалар. Рақамларга эътибор беринг: соҳибкорлар 1984 йилда планда белгиланган 4464 тонна ўрнига 5157 тонна узум етиштиришди. Майиз топшириш топшириғи 119,2 процент бажарилиб, 703 тонналик тош босди. Полиз маҳсулотлари, сабзавот ишлаб чиқариш планлари барвақт бажарилди. Ана шу ютуқлар эвазига хўжалик 586 минг сўм соф фойда олди. Бу ҳар бир гектар ердан пландан ташқари 1064 сўмдан ортиқроқ даромад олинди, демакдир. Ишчиларнинг ўртача йиллик иш ҳақи 2450 сўмни ташкил этди.

Юқори кўрсаткичларга эришилганлиги учун хўжалик шу йил СССР Агросаноат давлат комитети мева ва сабзавот Бош бошқармасининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлди.

Якунловчи йилда ҳам совхоз соҳибкорлари юксак натижаларга эришдилар. Давлатга 9300 тонна сарҳил узум маҳсулотлари сотилди. Бу белгиланган план 210 процент бажарилди, демак. 590 тонна ўрнига 1350 тонна юқори сифатли майиз ишлаб чиқарилди. Қисқа қилиб айтганда, совхозда хўжалик механизмини юритишни такомиллаштириш, ишга ижодий ёндашиш, меҳнатга ҳақ тўлашнинг нарядсиз системасига ўтиш — эришилаётган муваффақиятлар омили бўлмоқда.

Дўсал Очилов бошлиқ бригада ишчилари ўтган йилнинг ўзида ҳар гектар ток майдонидан 300 центнердан ҳосил кўтариб, 4 йиллик планларини адо этдилар. Айни кунларда коллектив ўн иккинчи беш йилликнинг сўнгги йили ҳисобига меҳнат қилмоқда. Мурод Солиев, Элибой Беқаев, Қўзибой Турсунов, Сафар Сулаймонов сингари ўртоқлар бошлиқ бригадалар коллективлари ҳам мусобақада пешқадам. Ширинбой Ҳуббимов, Назира Турсунова, Мухтасам Эгамов, Лола Очиловалар бошчилик қилаётган боғдорчилик звеноларида эришилаётган ютуқлар барчага ибрат.

Яхши ишлаган — яхши яшайди, дейдилар. Буни совхоз меҳнат аҳли турмуш тарзида ҳам яққол кўрасиз. Ўтган хўжалик йилида боғбонлар 218 минг сўм мукофот олдилар. Меҳнаткашларнинг турмуш маданияти юксалди. Қишлоқда касалхона, дорихона, ошхона, магазин, спорт иншоотлари, кўплаб турар-жой бинолари фойдаланишга топширилди.

И. ҒОЙИБНАЗАРОВ.

• САНЪАТ ОЛАМИДА

ХАЛҚАРО КОНКУРС ҒОЛИБЛАРИ

Тошкентлик мактаб ўқувчилари Наргиза Турсунова ва Дилшод Мансуров Скопле шаҳрида ўтказилган болалар халқаро музика фестивалининг ғолиби бўлишди. Уларга «Олтин булбулча-85» халқаро фестивалининг медаллари ва дипломлари топширилди. Ўзбекистонлик ёш ижрочиларнинг чиқишлари жаҳоннинг турли мамлакатларидан келган фестиваль иштирокчилари ва томошабинларига маъқул бўлди. Қўшиқлар мароқ билан ижро этилди. Наргиза ва Дилшод конкурс программасидан ташқари фестивалнинг турли тадбирларида иштирок этиб, дўстлар орттиришди. Югославия бўйлаб сафарда улар пионерлар уйларида, мактаб ва болалар муассасаларида бўлишди.

Наргиза 75-мактабнинг 5-синфида, Дилшод эса, 243-мактабнинг 4-синфида ўқийди. Қўшиқ шайдолари «Санъат байрами» республика фестивалининг лауреатларидир. Улар Бутуниттифоқ болалар музика конкурсида иштирок этиб, дипломлар билан тақдирланишган.

Суратда: Ўзбекистон ССР-да хизмат кўрсатган артист Шермат Ёрматов Наргиза Турсунова ва Дилшод Мансуровга қўшиқ ўргатмоқда.

А. УСМОНОВ фотоси.

(ЎзТАГ).

• БИР ХАТ ИЗИДАН

КИМГА ИШОНИШ КЕРАК?

Москва район марказий касалхонасининг неврология бўлимида даволанаётган бир группа беморлар бу ерда уларга етарли эътибор берилмаётганлиги тўғрисида редакцияга хат ёздилар. Шикоят хат текшириш ва чора кўриш учун Андижон область соғлиқни сақлаш бўлимига юборилди. Тузилган комиссия составига область буқоқ касалликлари диспансерининг бош врачи С. Ҳурибоева, область клиника касалхонасининг врачи З. Казина, область аптекалар бошқармаси ходими О. Лункина ўртоқлар киритилди.

Комиссия Москва район марказий касалхонаси бош врачи ўринбосари Т. Қамбаров иштирокида текшириш ўтказди. Область соғлиқни сақлаш бўлими мудири вазифасини бажарувчи М. Усмонов текшириш якунига асосан редакцияга шундай жавоб йўллади:

«Мактубда баён этилган фактлар тўғри. Текшириш якунлари район марказий касалхонаси коллективи ўртасида муҳокама этилди. Неврология бўлими мудири вазифасини бажарувчи С. Фозилов ва бош ҳамшира вазифасини ижро этувчи С. Тошматова лавозимларидан бўшатилдилар.

Шифохона маъмуриятига бўлим иши устидан етарли назорат ўрнатилмаганлиги кўрсатиб ўтилди».

Бу хат газетада эълон қилингандан кейин редакция Москва район марказий касалхонасининг бўлими ҳисобланган поликлиника врачи Сойибжон Фозиловдан хат олди:

«Ҳурматли редакция! Мен Андижон область соғлиқни сақлаш бўлимининг газетада босилган жавоб хатини ўқиб, ҳайратда қолдим. Лавозимимдан қачон бўшатилган эканман. Бундан хабарим йўқ-ку?! Ҳамкасбларим: «Ҳали бўлим мудири бўлмай туриб бўшаб кетибсиз», деб кулишяпти. Бунинг устига отпускада вақтимда «бўшатишибди». Ҳақиқатни аниқлаб беришларингизни сўрайман».

Хат изидан Москва район марказий касалхонасига бордик.

— Комиссия келган пайтда мен йўқ эдим, — деди касалхона бош врачи Икромжон Мамадиев, — текшириш жараёнида неврология бўлимида дори етишмаслиги, санитария ҳолати ёмонлиги аниқланибди. Бу — тўғри. Лекин текшириш якуни касалхона коллективи ўртасида муҳокама қилинганлиги, С. Фозилов, Х. Тошматова ишдан бўшатилганлигини билмайман.

Неврология бўлимининг мудири Иброҳим Тўраев 1985 йил 17 июндан 13 июлгача меҳнат отпускасида бўлган эди. Унинг ўрнида вақтинча С. Фозилов ишлаб турганди. Беморлар шикоят ёзган пайтда И. Тўраев ишга қайтган, поликлиника врачи С. Фозилов эса 11 июлдан отпускага кетган. У ўз бурчини яхши ўтаётган врачлардан.

Энди касалхона партия ташкилоти секретари Ё. Ўринбоевнинг фикрини эшитинг:

— Шикоят текширилган даврда неврология бўлими мудири И. Тўраевнинг ўзи ишлаётганди. Комиссия нимагадир масъул шахс И. Тўраев қолиб, унинг ўрнида бир ойгина ишлаган С. Фозиловни қоралабди. Биз уни КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилиш учун ҳужжат тайёрлаб қўйгандик. Комиссиянинг юзаки хулосаси туфайли бу иш тўхтаб қолди.

Комиссия аъзолари билан бирга бўлган бош врач ўринбосари Т. Қамбаров шундай ёзади:

«Мен комиссия билан 22 августда бирга бўлганман. Ўша куни текшириш тугамаган. Комиссия 27 августда текширишни давом эттирган. У куни мен комиссия билан бирга бўлмаганман. Шунинг учун якундан бехабарман».

Қизиқ ҳангома: областдан комиссия келса-ю, текшириш якуни касалхона раҳбарларини мутлақо қизиқтирмаса, ташвишга солмаса?! Буни қандай баҳолаш мумкин, Лоқайдлик, бепарволик ҳам эви билан-да!

Хулоса шуки, комиссия текшириш ўтказган, фактлар тасдиқланган. С. Хурибоева, З. Казинанинг айтишича, текшириш якуни бўлим коллективи ўртасида муҳокама қилинган. Лекин бу оғзаки гап. Уни исботлайдиган ҳужжатни ҳеч ким кўрсата олмади. С. Фозилов, Х. Тошматова сиртдан «жазоланганлар», буни С. Фозилов билмайди. Агар Андижон область соғлиқни сақлаш бўлими тайёрлаган ҳавойи жавоб газетада босилмаганида бу найранг ошкора бўлмас эди.

Кейин нима бўлди, дерсиз. С. Фозилов редакцияга, область соғлиқни сақлаш бўлимига хат ёзгандан сўнг комиссия аъзолари ҳушёр тортдилар. Улар 13 ноябрда касалхонага қайтадан келишиб, ўз ҳатосини тузатишди. Умумий йиғилиш ўтказишди. Йиғилишда икки ой илгари ўтказилган текшириш якуни муҳокама қилинди. Масъул шахслар — неврология бўлими мудири И. Тўраев, катта медицина ходими А. Ураимовга қаттиқ ҳайфсан берилди. Қизиғи шундаки, йиғилиш қарорида яна чалкашликка йўл қўйилди. Масалан, қарорда: **«Бўлим мудири вазифасини бажарувчи С. Фозилов бутунлай район поликлиникаси ихтиёрига ўтказилсин. Бош ҳамшира вазифасини ижро этувчи Х. Тошматова лавозимидан бўшатилсин»**, дейилади.

Мантиқни қаранг! Масъул шахс И. Тўраев ишга қайтгандан кейин С. Фозилов ўз-ўзидан бўлим мудири вазифасини бажарувчилигидан 11 июлдаёқ бўшаган эди-ку?! Х. Тошматова эса 24 сентябрдан отпускада. 13 ноябрда бўлган умумий йиғилиш уни қандай қилиб лавозимидан бўшатиши мумкин? Бу қайси қонунга тўғри келаркин?

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Газетхонлар илтимосига кўра

ДАРДНИНГ ОЛДИ ОЛИНСА...

Об-ҳавонинг тез-тез ўзгариб туриши кишиларнинг шамоллашига сабаб бўлади. Кўпчилик шамоллаш енгил дард, даволанмаса ҳам ўз-ўзидан ўтиб кетади, деб ўйлайди. Бу мутлақо нотўғри фикр. Ҳар қандай хасталик шамоллашдан бошланади, дейиш мумкин.

Шамоллаш аксари юқори нафас йўлларининг яллиғланишидир. Медицинада бурун йўллари ва ҳиқилдоқ яллиғланиши ренит, фарингит, томоқ яллиғланиши ларингит, нафас йўллари шамоллаши эса трахеит ва бронхит деб аталади. Булар орасида ўткир трахеит ва бронхит, айниқса, кўп учрайди. Уларни пневмококк, стрептококк, стафилококк ва грипп вируслари келтириб чиқаради. Айрим беморлар бурун йўлларининг яллиғланиши натижасида нафасни оғиз орқали оладилар. Совуқ ҳаво эса нафас йўлларини ҳам касаллантириши мумкин.

Ўткир трахеит ва бронхитда бурун қичийди, томоқ ачишиб, овоз ҳам ўзгаради. Аввалига қуруқ йўтал, унинг тез-тез қайталаши натижасида эса кўкрак қафасининг пастки қисмида оғриқ пайдо бўлади. Касалликнинг бошланишида бемор терлайди. Тинкаси қурийди, боши оғрийди, иштаҳа йўқолиб, тана ҳарорати кўтарилади. Шундай клиник аломатлар пайдо бўлиши билан бемор врачга мурожаат қилиб, даволанса, тез кунда тузалиб кетади. Аммо бепарволик қилса ёки ўз билганича палапартиш даволанса, касаллик икки-уч ҳафтага ҳам чўзилади. Натижада ўткир бронхитнинг оғир турлари содир бўлиб, худди бронхиал астма хасталигида бўладиган ҳарсиллаш, нафас қисиш ҳоллари юз беради.

Вирусли грипп эпидемияси вақтида ўткир бронхит, айниқса, кўпаяди. Беморнинг тинкаси қуриб, боши қаттиқ оғрийди. Мушакларида ҳам қаттиқ оғриқ пайдо бўлади, томоқ қизариб, шиллиқ қаватларига майда-майда қон қуйилиши мумкин. Бу дард ёш болаларда, кексаларда ва айниқса, нимжон, касалманд кишиларда жуда оғир ўтади ҳамда ўпкада, юракда, буйракда, марказий асаб системасида турли хил асоратлар қолдириши мумкин.

Текширишлар шуни кўрсатадики, тамаки чекиш, спиртли ичимликлар ичиш, ўз вақтида овқатланмаслик каби ҳолатлар сурункали бронхитнинг ривожланишига олиб келади. Қолаверса, кашанда ва ичкиликбозлар шамоллашларга жуда мойил бўладилар, эрталаб йўталиб, кўпинча балғам ташлайдилар. Чекадиган кишиларда сурункали бронхит жуда оғир кечади, Бемор ҳансирайди, юзи кўкариб, нафас олиши оғирлашади, дармонсизланади, юрак-қон томир иши ёмонлашади. Чекувчиларда ўпка раки чекмайдиганларга қараганда 10—15 марта кўп учрайди. Шуниси ачинарлики, ҳозирги вақтда ёшлар, аёллар ўртасида тамаки чекувчилар кўпайиб бормоқда. Бироқ улар кейинчалик оғир дард — сурункали бронхитга мубтало бўлишлари мумкинлигини ўзлари билармиканлар?

Сурункали бронхит бронх-ўпка касалликлари ичида, айниқса, кўп тарқалган, у куз ва баҳорда зўраяди. Агар бемор вақтида даволанмаса, дард кучайиб, касаллик бронхиал астмага айланиши табиий. Сурункали бронхитни даволашда турли дори-дармонлар, витаминлар билан бирга нафас гимнастикаси ҳам қўлланилади. Уни врач ёки инструктор олиб боради. Кейинчалик машқларни уйда ҳам бемалол мустақил қила бериш мумкин. Даво гимнастикаси билан мунтазам шуғулланиш натижасида бемор бир маромда (ритмик) нафас олишга ўрганади. Кўкрак мушаклари фаолияти яхшиланиб, бронх-ўпка системасида қон айланиши кучаяди, нафас олиш яхшиланади, бронх йўллари кенгаяди, бинобарин, беморнинг умумий аҳволи яхшиланади.

Гимнастика, умуман спорт билан мунтазам шуғулланиш, очиқ ҳавода сайр қилиш, айниқса нафас қисиш билан ўтадиган сурункали бронхитга учраган беморларнинг аҳволини яхшилайди. Шу сабабли юнон олимлари «Агар соғлом бўламан десанг югур, ақлли бўламан десанг югур ва чиройли бўламан десанг югур», деб бежиз айтишмаган.

Хасталикни даволашдан кўра, унинг олдини олган осон, дейишади. Ҳақ гап. Бунинг учун киши ўз организмини ёшликдан чиниқтириши, энг муҳими спорт ва физкультура билан шуғулланиши керак. Сув муолажалари, офтобда тобланиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Буларнинг бари саломатликни мустаҳкамлайдиган омиллардир.

А. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг бош пульмонологи, медицина фанлари доктори, профессор.

•

ЭЛ ДАСТУРХОНИГА

СУРХОНДАРЁ. Ангор районидаги «Ангор» совхозида полиз маҳсулотлари етиштириш яхши йўлга қўйилган. Ҳозир бу ерда 130 гектар майдондаги карам ва помидор кўчатлари меҳр билан парвариш қилинмоқда. Кунлар илиши билан улар очиқ майдонларга кўчириб ўтқазилади.

Суратда: совхознинг парник хўжалигини кўриб турибсиз.

И. Хўжаев фотоси.

(ЎзТАГ).

Пивохона ўрнида кафе

● Чуст ресторани биноси пештоқидаги «пиво» вивескаси олиб ташланди. Ресторанинг биринчи қаватида пивохона ўрнида ёшлар кафеси очилди. Бу ерда мевалар шарбати, музқаймоқ, ширинликлар билан савдо қилинади.

(ЎзТАГ).

Об-ҳаво

Синоптикларнинг хабар беришича, Ўзбекистонда ҳаво бир оз ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Қорақалпоғистон АССР, Хоразм, Бухоро, Навоий областларида кечаси ва эрталаб туман тушади. Шарқдан эсаётган шамолнинг тезлиги секундига 9—14 метрга етади, Бекобод районида эса шамол секундига 18—23 метр тезликда эсади. Кечаси 1 даража совуқ билан 4 даража иссиқ атрофида, жанубда 6 даражагача иссиқ бўлади. Фарғона водийсида эса кечаси 5 даражагача совуқ бўлади. Кундузи 10—15 даража иссиқ бўлади, Жанубда 18, шимолда эса 5—10 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво бир оз ўзгариб туради, ёғингарчилик бўлмайди, шарқдан секундига 3—8 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 2—4, кундузи 13—15 даража иссиқ бўлади.

(ЎзТАГ).

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ✿ ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигининг

БУХОРО ОЗИҚ-ОВҚАТ ВА ЕНГИЛ САНОАТ ТЕХНОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ

кафедралар бўйича вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудирлар: рус ва чет тиллари, умумий электротехника, механизм ва машиналар назарияси, қурилиш конструкциялари, саноат-граждан бинолари архитектураси, озиқ-овқат ишлаб чиқариш жараёнлари, аппаратлари ва уларни автоматлаштириш, инженерлик педагогикаси ва таълимнинг техник воситалари;

доцентлар: марксча-ленинча фалсафа, органик химия (2), олий математика (2), механизм ва машиналар назарияси (2), машинасозлик технологияси, техник биохимия бўйича умумий овқатланиш технологияси ва уни ташкил этиш, умумий овқатланиш технологияси, овқатланиш физологияси ва санитария-гигиена;

катта ўқитувчилар: марксча-ленинча фалсафа, рус ва чет тиллари, (рус тили бўйича — 2 ва немис тили бўйича —1), умумий ва ноорганик химия, жисмоний тарбия, умумий электротехника (2), механизм ва машиналар назарияси, машинасозлик технологияси, табиий ва химиявий толаларни йигириш (чарм ва мўйна технологияси бўйича), умумий техника фанлари (теплотехника бўйича), чизма геометрия ва чизмачилик (2), умумий овқатланиш технологияси ва уни ташкил этиш (умумий овқатланиш экономикаси ва уни ташкил этиш бўйича);

ўқитувчилар: рус ва чет тиллари (рус тили бўйича (3), жисмоний тарбия (2);

ассистентлар: олий математика, амалий математика (2), инженерлик педагогикаси ва таълимнинг техник воситалари(психология бўйича), ишлаб чиқариш экономикаси, уни ташкил этиш ва планлаштириш (кенг истеъмол буюмлари корхоналарининг экономикаси ва уни ташкил этиш бўйича), чизма геометрия ва чизмачилик.

Конкурс муддати — 19 январгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 705017, Бухоро шаҳри, Ленин комсомоли проспекти, 15-уй, кадрлар бўлими.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

Госстрах

СССР Олий Совети Президиумининг 1981 йил 2 октябрда қабул қилинган «ГРАЖДАНЛАРНИНГ МОЛ-МУЛКЛАРИНИ МАЖБУРИЙ ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИДАН ЎТКАЗИШ ҲАҚИДА»ги фармонига мувофиқ

Ўзбекистон ССР Давлат страхование органлари

1986 ЙИЛ 1 ЯНВАРДАН БОШЛАБ

ГРАЖДАНЛАРНИНГ ХЎЖАЛИКЛАРИДАГИ МОЛ-МУЛКЛАРНИ ҲИСОБГА ОЛА БОШЛАДИ

Гражданларга шахсий мулк ҳуқуқи доирасида тегишли бўлган мол-мулклар: қурилишлар, 6 ойликдан бошлаб йирик шохли қорамол, бир ёшдан бошлаб от ва туялар ҳисобга олиниши шарт.

Мол-мулкларнинг мажбурий страхованиеси юзасидан тўловлар Госстрах инспекцияси томонидан ҳисоблаб чиқилади, ана шундан сўнг страхование қилдирган кишига тўланиши лозим бўлган пул миқдори кўрсатилган страхование гувоҳномаси топширилади. Страхование қилдирган кишилар бу маблағни Госстрах ҳисобига ўтказишлари шарт.

Тўловлар ўз вақтида — 1 октябрга қадар тўланиши лозим.

Қишлоқ жойларида яшовчи гражданлар страхование тўловларини халқ депутатлари қишлоқ Советларига, шаҳарларда яшовчилар эса, уни СССР Давлат банки муассасаларига, яшаб турган районларидаги омонат кассаларига, давлат страхованиеси инспекциясининг инспекторлари ва страхование агентларига тўлайдилар. Страхование тўловларини, шунингдек, СССР Давлат банки муассасаларидаги Госстрах инспекцияси счётига почта орқали ўтказиш ҳам мумкин.

Ўз муддатида тўланмаган страхование тўловларидан кечиктирилган ҳар бир кун учун 0,1 процент ҳажмида жарима ҳақи (пения) ундирилади.

ГРАЖДАНЛАР! МАЖБУРИЙ СТРАХОВАНИЕ ТЎЛОВЛАРИНИ БЕЛГИЛАНГАН МУДДАТИДА ТЎЛАБ БОРИНГИЗ, ҚАРЗЛАРНИНГ ТЎПЛАНИБ ҚОЛИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАНГ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ БОШ БОШҚАРМАСИ.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
ТЕПЛОФИЗИКА БЎЛИМИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лабораторияларнинг катта илмий ходимлари: юқори даражали жараёнлар, энергиянинг ўзгариши.

Конкурс муддати — 21 январгача.

Мурожаат учун адрес: 700100, Тошкент шаҳри, Краснодон проезди, 10-уй. Телефон 55-42-18.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг
БИОХИМИЯ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лабораторияларнинг кичик илмий ходимлари: молекуляр биология, цитохимия.

Конкурс муддати — 14 январгача.

Мурожаат учун адрес: 700125, Тошкент шаҳри, М. Горький проспекти, 56-уй.

ТАШКИЛОТЛАР ВА КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

ТОШКЕНТ «ЭЛЕКТРОНИКА» ФИРМА МАГАЗИН-САЛОНИ

1986 йилнинг 1 февралигача электрон техника буюмлари (транзисторлар, резисторлар, электр вакуум приборлари)**ни етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиш учун**

ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Заявкалар корхона раҳбари, бош бухгалтер томонидан имзоланган ва гербли муҳр билан тасдиқланган бўлиши лозим.

Адрес: Тошкент шаҳри Гоголь кўчаси, 38-уй. Телефон 33-68-60.

Цирк

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«ЦИРКДА АРЧА» Янги йил томошалари** (10, 12.30, 14.45, 17, 19.30).

Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг ипакчилик бош бошқармаси коллективи бошқарма бошлиғининг ўринбосари Б. С. Шариповга онаси

Саломатхон ШАРИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тингланг, томоша қилинг — 8 ЯНВАРЬ, ЧОРШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.45 — «Ҳайвонот оламида». 10.45 — «16 ёшгача ва ундан катталар». 11.30 — «Ўлим тузоғи». Бадиий фильм. 12.25 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.10 — «Стадион ҳамма учун». 16.40 — «Истеъдод». 17.15 — «Трио». 17.35 — «Жўра — минарҳарлик овчи». Бадиий фильм. 3-серия. 18.45 — «Сўзни амалда иш билан оқла». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Дунё ва ёшлар». 20.05 — «Биз съездга нималар билан бормоқдамиз». 20.35 — «Пабло хавф остида». Бадиий фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — Фигурали учиш. СССР чемпионати. 22.55 — «Дунё воқеалари». 23.10 — «Городецк усталари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — «Номсиз юлдуз». Бадиий фильм. 1-серия. 10.40 — Концерт. 11.00 — «Ёғоч ўймакорлиги». 11.30 — «АБВГДейка». 12.00 — «Сенинг ленинча кутубхонанг». 12.30 — Халқ куйлари. 12.45 — «Оила ва мактаб». 13.15 — «Немис тили». 13.45 — «Чукоккала». Фильм-спектакль. 15.25 — Фильм-концерт. 15.50 — «Кинотомошабин ҳамроҳи». 16.35 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Чана спорти. Жаҳон кубоги. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.55 — «Жаҳон музика маданияти хазинасидан». 21.30 — «Время». 22.05 — «Номсиз юлдуз». Бадиий фильм. 2-серия.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — «Ижод ва изланиш». 8.20 — «Мактаб ислоҳоти — ҳаётга». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 9.00 — «Время». 9.40 — Болалар учун фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — «Янги йил учрашувлари». 19.00 — «Жадаллаштириш йўлидан». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Телефильм. 19.55 — «Санъат оламида». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Авлиё Сергий». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-II. 9.00—16.40 — Москва-II. 18.10 — «Жамиятшунослик». 18.40 — Телефильм. 19.00 — «Болалар боғчасида арча». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Илмий-оммабоп фильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Телефильм. 21.00 — «Китоб дўстлари» 21.30 — Москва-II.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Сиз бизга мактуб йўллабсиз» 9.30 — «Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар». 10.15 — Танбур тароналари 10.40 — «Қармоқ». 11.15 — «Юность». 12.10 — «Узбекистан индустриальний». 13.00 — «Чорвадор». 14.00 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Жонажон табиат». 16.20 — «Мулкдорлар дунёсида хўрланганлар». 17.00 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 18.15 — «Иқтисодий билимлар радиоуниверситети». 18.30 — Куйлардан қўшиқларга 19.25 — «Насруллои». 19.40 — «Миллионлар ленинча университети». 21.00 — «Шеърият кечаси». 21.20 — «Қишлоқ оқшомлари». 22.30 — «Қадрдон тароналар».

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.